

PANORAMA

Onder redactie van

Mr. PHOA LIONG GIE.

Vaste medewerkers: Mr. Amir Sjarifoeddin, Mr. Muhamad Yamin, Liem Koen Hian,
Sanoesi Pane en vele anderen.

Abonnementsprijs: Een gulden per maand.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

20 NOVEMBER 1937

JAARGANG XI No. 47.

INHOUD.

Rondblik.

Sprokkelingen:

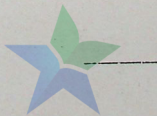
De moderne diplomaat.
De Normale mensch.
Londens vermaken.
Een menschenreservaat.
De voeding van den modernen mensch.

Actueele foto's.

Het Rijk Der Vrouw.

Kort Verhaal.

Illustraties.



Rondblik

De ontwikkeling van den strijd in China, na de terugtrekking van het Chineesche leger uit Shanghai, doet ons het ergste vrezen. Allerwegen worden nederlagen van het Chineesche leger gemeld en zelfs Quinsan, die heel goed versterkt moet zijn heeft het Chineesche leger moeten prijsgeven. Liuhu werd voordien reeds door de Japanners bezet. Dit is slechts een bloot constateeren der feiten, wat de oorzaak is van deze wending in dit conflict is moeilijk te zeggen. Zou het bericht als zouden de Chineesche troepen geweldige verliezen hebben geleden, zoodanig dat zij zich moeilijk meer kunnen handhaven tegenover het Japansche leger, dan toch waarheid bevatten? Is de Chineesche luchtmacht, die bij het begin der vijandelijkheden in Shanghai zuik een activiteit getoond heeft, werkelijk bijna geheel vernietigd? We weten het niet, doch opmerkelijk zijn wel de Chineesche nederlagen na het prijsgeven van Shanghai!

Wat elke oppervlakkige toeschouwer ook kan constateeren is: dat Japan blijkbaar coute que coute alles in het werk stelt om nu China op de knieën te leggen. Zoo vlug mogelijk, voordat derden zich kunnen mengen in dit conflict! China moet op de knieën of China zal geheel en al verwoest worden! Geen andere keuze! En als al de telegrammen die wij in de afgelopen week hebben ontvangen waarheid bevatten, dan is het verwoesten van China voor de militaire strijdkrachten van Japan blijkbaar slechts een peulschilletje. Soochow, "het Venetie van China", is geheel met den grond gelijk gemaakt! Andere steden staan op neerpunt hetzelfde lot te ondergaan. En steeds verder dringt het Japansche leger het binnenland van China in! Bij den aanvang der vijandelijkheden werd van heel vele zijden beweerd dat het Japansche leger heel veel moeilijkheden zal ondervinden. De moeilijkheden zouden volgens die zijde steeds meer obstapelen naar gelang het Japansche leger verder het binnenland van China binnendringt. Doch nu lijkt het er op alsof die meening geen grond heeft. Nu lijkt het erop alsof na den val

van Shanghai het grootste bolwerk van China is vernietigd, alsof de Chineesche legers weinig meer kunnen brengen tegen de schijnbaar onweerstaanbaren opmarsch van hunnen vijand! Wat noot den vijand zal kunnen tegenhouden, indien het Chineesche leger daartoe niet in staat is, ligt buiten ons weten.

Men schat de Chineesche verliezen vanaf den aanvang der vijandelijkheden op 800.000 manschappen, indien dit waar is, dan kunnen we begrijpen dat het Chineesche leger geheel gedesorganiseerd is op het oogenblik. Het verlies van het zoo duchtig versterkte Quinsan dwingt ons voorloopig die bevestiging te aanvaarden. Het gaat bij ons niet in dat het Chineesche leger in Shanghai zoo lang heeft kunnen uithouden, in hoedanig die naar Chinese zijde werd beweerd, niet gereed zijn gemaakt voor permanent gebruik, terwijl de defensiewerken in Quinsan een onderdeel vormen van de zoogenaamde Chineesche Hindenburg-linie. In Quinsan zouden dus verdedigingswerken zijn aangelegd voor permanent gebruik en nu is, weliswaar na hevigen strijd, de stad na een paar dagen gevallen! Dit zijn allemaal heel sombere teekenen voor de Chinezen! Is er echter reden tot wanhoop? De telegrammen van vandaag spreken van een groot pessimisme in Chineesche regeringsschikkingen. De burgerlijke regering is van Nanking verplaatst naar de provincie Szechuan en allerlei maatregelen worden getroffen om Nanking in staat van verdediging te brengen. Het Japansche leger rukt op, overwint alle hindernissen en duizenden Chineesche soldaten hebben den heldendood gevonden en daarom moet Nanking nu in allerlei versterkt worden. De Japansche druk begint wellicht ondragelijk te worden voor China, de Chineesche luchtmacht zwijgt!

Ondanks de critieke toestand in China is er, zoolang China verdedigd wordt, geen reden tot wanhoop. We mogen niet vergeten dat de superieure bewapening der Japanners een niet te weerleggen feit is, dat buitensche waarnemers hun

verwondering hebben uitgesproken over de Chineesche verdediging in Shanghai en tenslotte, zooals we de vorige week reeds hebben geschreven, we gelooven niet dat Sovjet Rusland en Groot-Brittannië hun belangen zonder slag of stoot in den steek laten. Wat Japan ook beweert over de gelijkstelling en zaken in China, wanneer China onder hun regime staat, niemand die er eenige waarde daaraan hecht! Nu reeds beginnen de Japanners in Shanghai hun kuren te vertoonen. Men heeft nu van Japansche zijde allerlei eischen gesteld ten opzichte van den toestand in het internationale settlement. Japan wil dit, Japan wil dat. Dit mag niet en dat is uit den boezel! En de buitenlanders hebben zich te schikken naar dit brutaal Japansche optreden. Men behandelt Japan poeslief, niets mag Japan boos maken. Misselijk hoe men buigt voor het Japansche geweld, hopeloos is nu het prestige van Engeland en Amerika in het bijzonder en van de Westersche mogendheden in het algemeen in Azië geworden! Poeslief wordt Japan behandeld, doch we vragen ons of: **Wat zal daarna gebeuren?** Als de situatie al zoo is geworden dan men Japan niet meer poeslief hoeft te behandelen?

De meenig is wel eens gelancerd dat de actie van generaal Chang Hsueh Liang in Sian te reduceeren is tot een actie vanuit het buitenland en dat deze buitensche mogendheid Engeland is, dus dat generaal Chang Hsueh Liang het werktuig is van Engeland om generaal Chiang Kai-shek duidelijk te maken dat hij niet al te veel moet meegaan met Japan. In hoeverre deze speculatieve bewering grond bevat kunnen we niet weten, doch typisch is wel dat een Japansche krant brutaalweg Engeland heeft uitgekroten als den werkelijken vijand van Japan. Mocht echter bovenstaande bewering op waarheid berusten dan heeft Engeland wellicht het oogenblik niet al te juist gekozen of wellicht heeft Engeland geen andere keuze gehad, moest zij optreden, ondanks haar moeijlichkeiten elders! Hoe slap de houding van Groot-Brittannië nu op het oogenblik ook lijkt, het dan bij ons niet in dat Engeland haar positie in het Verre Oosten zonder meer prijsgeeft!

Een ander bericht dat ons hoopvoller doet stemmen in verband met een mogelijke buitenland-sche interventie inzake dit conflict is het telegram

dat melding maakte van het voornemen van de Brusselsche Conferentie om een scherpe nota te zenden aan Japan. Reeds nu spreekt men er van dat de Russische conferentie over zal gaan tot het toepassen van eenige economische sancties. We hopen dat deze sancties niet te laat worden toegepast want het Japansche leger zet er nu alles op om China tot algeheele onderwerping te dwingen. Indien het Japan lukt dit te bereiken dan zijn de gevolgen niet te overzien. We kunnen nu slechts hopen dat de Engelsche, Amerikaansche, Russische en Fransche diplomatie niet al te slecht afsteekt bij die van Japan! We zullen hopen dat de buitenland-sche mogendheden die veel belangen hebben in het Verre Oosten niet met de nachtschuit zullen aankomen!

Voorts is het telegram van verleden week dat behelsde de gelukwenschen van president Roosevelt aan de Sovjet-regering zeer opmerkelijk. Bij ons weten heeft tot dus verre geen enkel staatshoofd het in zijn bol gehaald om Sovjet-Rusland te feliciteeren met haar verjaardag. De aanmoediging die men uit die felicitatie van president Roosevelt kan uithalen is wel typisch te noemen in dezen tijd, waar Rusland zoowat het eenige Westersche Rijk is dat in het vasteland van Azië nog op groote schaal een actie kan beginnen. Het zal hoogstwaarschijnlijk de Russische beer zijn met wie de Britsche Leeuw over eenige tijd zal dansen tot wanhoop misschien van het Land der Rijzende Zon! Rusland, hoe slecht haar communicatie-middelen ook moge zijn tusschen haar Westelijk en Oostelijk gelegen Rijk zal het eenige land zijn dat Japan op het Aziatische vasteland met eenig succes zal kunnen aanvallen. In hoeverre onze kijk op de zaken juist is en wanneer deze kijk een reëel feit zal worden, moeten wij aan de toekomst overlaten. Doch niet onopgemerkt mag blijven het Trans-Ocean telegram dat ons het volgende heeft gemeld.

„De terugslag van het Chineesch-Japansche conflict wordt volgens de berichten uit Oost-Siberië aldaar in toenemende mate gevoeld. Zoo is het beheer van den Transsiberischen spoorweg thans door het Russische volkscommissariaat van Oorlog overgenomen.

De eerste daad van het commissariaat was al het gewone passagiersverkeer op te schorten, daar

de spoorweg volkomen was geblokkeerd door goederenwagens met troepen en oorlogsmateriaal.

Alle spoorbruggen ten Oosten van Krasnojarsk worden minutieus door militaire detachementen bewaakt om sabotage-pogingen den kop in te drukken. Passagierstreinen mogen alleen met geblindeerde vensters over de bruggen rijden."

We gelooven niet dat dit bericht een canard is. We willen onze lezers herinneren aan wat de pers ons bekend heeft gemaakt toen de vijandelikheden in Shanghai uitbraken. Toen ging immers de Russische gezant terug naar zijn vaderland om daar met zijn regeering over de situatie in het Verre Oosten besprekingen te houden. Daarna volgde het bericht dat Rusland mee zal doen met den strijd, indien China het zes maanden volhoudt. De strijd tusschen China en Japan heeft tot nu toe reeds vier maanden geduurd en het Japansche leger heeft de hoofdstad van China nog niet veroverd en reeds wordt het bovenstaande telegram de wereld ingezonden!

We willen op nog iets anders wijzen. En dat is de bedrijvigheid op het Europeesche diplomatieke schaaqbord. Op dit oogenblik kunnen schaafliefhebbers genieten van den gigantischen strijd tusschen dr. Euwe en Aljechin, doch belangrijker en veel interessanter is het doen en laten van de verschillende deelen op het Europeesche diplomatieke schaaqbord. Allereerst zal binnenkort Lord Hallifax naar Berlijn vertrekken. Naar aanleiding hiervan kregen we te lezen dat er oneenigheid is ontstaan tusschen Chamberlain en captain Eden. Maar, hoe dan ook, Lord Hallifax zal naar Berlijn gaan en het laatste telegram over captain Eden meldt ons dat deze weinig benijdenswaardige man ziek is. We hopen dat hij niet ziek is geworden door de voorgenomen reis van Lord Hallifax naar Berlijn. Ver-

der is gisteren de koning der Belgen in Engeland aangekomen en is hij met veel warmte en zeer enthousiast ontvangen. Dan meldde ons een telegram dat de Engelsche gezant in Rome den Duce zal gaan spreken. Hitler kan nog steeds de bezoeken verwachten van den Chineeschen en Japanschen afgezant.

Berichten omtrent een spoedige oplossing van het Spaansche probleem doemen op. Engeland zal daar, waarnemers plaatsen in Franco's rijk en Rusland is dusdanig gezwenkt dat die geen last meer zal veroorzaken in Spanje zoo men eenige eischen van het land van Stalin gaat vervuilen. De stemming in Engeland keert zich meer en meer ten gunste van Duitschland in verband met het koloniaal verlangen van Hitler. Zelfs de Times staat niet afzijdig omtrent een herverdeeling van de kolonien.

Dit alles en de verklaring van de Brusselsche Conferentie die in scherpe woorden is gesteld doet Japan inzien dat zij geen tijd meer te verliezen heeft, wil ze haar doel bereiken. Nu of nooit en reeds heeft de minister van Buitenlandsche Zaken van Japan de wereld kond gemaakt, dat Japan een vrede wil sluiten en dat deze elk oogenblik gesloten kan worden, indien China niet zoo halsstarrig is en steeds niet van houding wil veranderen. Mocht dus de strijd niet bepaald gunstig voor China verlopen na het Chineesche nederlaag in Shanghai, de houding van de buitenlandsche mogendheden is nu van dien aard dat Japan coute que coute China binnen den kortstmogelijken tijd vernietigen wil. Dit feit in aanmerking genomen hoeven de Chineezzen zich niet bezorgd te maken over den verderen loop van het conflict. Japan heeft zich heel leelijk ingewerkt en knap van haar diplomaten indien Japan zonder kleerscheuren uit de misère komt!



De moderne diplomaat.

Zelfs de minst nadenkende diplomaat moet tegenwoordig moedeloos worden, wanneer hij zijn blik laat gaan over het gebied van zijn beroeps-werkzaamheid. Is het het doel van de diplomatie, de internationale betrekkingen te ontwikkelen en er verscheidenheid in te brengen, internationale conflicten te vermijden, het wederzijdsch begrijpen te bevorderen en daarbij het vertrouwen, de verdraagzaamheid en de achting voor eikander te vergroten, dan heeft zij kennelijk gefaald en droevig gefaald. En tegenwoordig worden, om haar taak nog moeilijker te maken, nieuwe aanleidingen voor conflicten tusschen de natien gevoegd bij die, waaraan het verleden ons gewend had en die wij reeds als natuurlijk, zool al niet als onvermijdelijk hadden leeren beschouwen.

Wij hebben er vaak op vertrouwd, dat het spel der uiteenloopende en tegenstrijdige stroomingen in de openbare meening binnen een bepaald land de buitenlandsche politiek van dat land wel tot gematigdheid zou aansporen en de scherpten, die er van tijd tot tijd bij den dag mochten komen, zou verminderen. Met andere woorden, wij stelden een zeker vertrouwen in de bekwaamheid der individuen om zelf de blijlijkheid te betrachten en ontevoroordeeld te zijn in hun critiek. Die opvatting ging natuurlijk er van uit, dat een aanzienlijk aantal personen de daartoe vereischte opleiding had genoten en dus in staat was, weerstand te bieden aan onredelijke opwellingen. In de tegenwoordige wereld is die opvatting van de beteekenis van het persoonlijk element niet meer zoo algemeen gangbaar als vroeger en in groote en belangrijke gebieden wordt zij met nadruk verworpen. Wel verre van zich met ernst de ontwikkeling van zelfstandige persoonlijkheden ten doel stellen, wordt de opleiding fabriekswerk, een voortbrenging in het groot van gestandaardiseerde automaten, die op emotioneele prikkels reageren. In vele landen is de opleiding vervangen door de propaganda en heeft een ruw emotionalisme zich in de plaats gedrongen van die morele en intellectueele eigenschappen, die tot nog toe innig samenhangen met de eigenlijke gedachte van de menschelijke persoonlijkheid. Ook is niet slechts het kind daar slachtoffer van. Dezelfde machten werpen zich evenzeer op den volwassene en deze vertoont, dank zij een gedirigeerde pers en den invloed van cinema en radio, onmiskenbare teekenen, dat hij het vermogen verliest om onbevoor-

oordeeld te denken en te handelen.

Gelijktijdig met het verdwijnen van het persoonlijk element in den mensch heeft zich een nieuwe opvatting gevormd van den staat, of liever een opvatting, die men in de geschiedenis van tijd tot tijd, vooral in het Oosten, wel gekend heeft, maar die tegenwoordig als nieuw kan worden beschouwd wegens de veel en veel krachtiger middelen, waardoor zij zich zoolw binnenslands als in het buitenland kan doen gelden. Vroeger dachten wij, dat het leven van ieder individu bestond uit een gecompliceerd weefsel van gecoördineerde impulsen: religieuze, huiselijke, beroepsmatige, ontspannende en politieke. Tegenwoordig worden al die impulsen onderdrukt in naam van een alles omvattende trouw aan een super-staat, die er meedoogenloos naar streeft, zich van den ganschen mensch — ziel, geest en lichaam — meester te maken, en die van zijn volgelingen niet eischt de redelijke en vrijwillige diensten van den burger, maar de blinde overgave van den fanaticus.

Het woord nationalisme heeft in de verschillende tijden verschillende beteekenissen gehad. In zijn meer idyllische phase werd er menschlievendheid mee bedoeld en werd het vereenzelvigd met de zaak der vrijheid, niet alleen in het eene of andere bepaalde land, maar over de heele wereld. Het nationalisme van den tegenwoordigen tijd is veelal van een gansch andere soort. Het onderscheid kan misschien het best worden omschreven in termen, ontleend aan de moderne psychiatrie: overcompensatie of het streven van het individu om aan de eene of andere zwakheid of in de herinnering aan een pijnlijke ervaring te ontkomen door het buiten alle verhouding ten toon spreiden van eigenschappen, die volkomen tegenovergesteld zijn aan, of ten minste onvereinigbaar met die, welke met de bedoelde zwakheid of pijnlijke ervaring verband houden. De bedeesde en op den kop gezeten jongen wordt bijvoorbeeld als volwassene een opsnijder en een vechtersbaas. Feitelijk zijn de gevoelens van inferioriteit en van superioriteit dikwijls zoo nauw aan elkander verwant, dat zij elkander komen te staan als oorzaak en gevolg. Het moderne nationalisme is in wezen grootendeels een poging om van een moeitvol verleden te worden bevrijd en het daaruit voortvloeiende superioriteitscomplex te omkleeden met een ideologie. En evenals een individu, dat een moeilijk met de nuchtere wereld in overeenstem-

ming te brengen zwakheid door overcompensatie tracht te boven te komen, den schijn wil gaan aannemen van bijzonder agressieve onverdraagzaamheid en van den baas te willen spelen, evenzoo zal ook een volk, dat door zenuwachtig nationalisme geleid wordt zich op overeenkomstige manier willen uiten.

Een tijd, die getuige is van den ondergang van het individu in den nationalistischen en totalitair staat, heeft ook een radicale omvorming gezien van den omvang en het karakter van den oorlog. Het was een lange weg van het kleine beroepsleger der achttiende eeuw naar het gewapende volk, den chemischen oorlog en de gemechaniseerde strijdkrachten van tegenwoordig. De opheffing van alle wezenlijk onderscheid tusschen de gewapende macht en de burgerbevolking is begonnen in den wereldoorlog. De resultaten van een oorlog tusschen moderne geïndustrialiseerde landen kunnen niet meer op bevredigende wijze worden aangeduid met de oude en betrekkelijk eenvoudige bewoordingen: overwinnaar en overwonene. In zulk een oorlog is er geen werkelijke overwinnaar en zijn resultaten moeten worden uitgedrukt in termen van algemeene ontwrichting van het beschavingsproces, zoo niet van vernietiging van de beschaving zelve.

Voor den diplomaat zijn de consequentien van het ontstaan van deze nieuwe krachten in de internationale verhoudingen duidelijk. De totalitaire staat in welke oprichting en instandhouding het geweld en de onverdraagzaamheid een belangrijke rol hebben gespeeld, is somtijds geneigd, voor zijn koortsachtig en emotioneel nationalisme een uitlaat te zoeken in agressief optreden buiten zijn landpalen. De tot het uiterste doorgevoerde centralisatie van het gezag, de ontwikkeling van de propaganda-techniek en de onderdrukking van de openbare meening maken, dat zulk een optreden kan worden voorbereid en doorgevoerd met vroeger ongekende volharding en kracht. En ten slotte heeft het karakter der moderne oorlogvoering de vernietigingskracht van den onverhoedschen aanval enorm verhoogd. Tenzelfdertijd dus, dat de taak van den diplomaat moeilijker is geworden, zijn, als hij faalt, de consequentien ontstellender, zoo wel in omvang als in aard. Wat doet hij om tegen deze verantwoordelijkheid opgewassen te zijn en deze consequentien af te wenden?

De diplomatie is een conservatief beroep; zij houdt vast aan haar traditioneele methoden. Degeven, die daarin een leidende positie bekleeden, zijn veelal oudere mannen, door veeljarigen dienst gewend aan een gevestigde manier om de zaken te

behandelen en er op ingesteld om die te behandelen met een staf van ambtenaren, die over de heele wereld vrijwel dezelfde is. De frequentie der overplaatsingen van een diplomaat van het eene land naar het andere kweekt bij hem natuurlijk de neiging om telkens met traditioneele procedures te beginnen en conventionele opvattingen tot uitgangspunt te nemen. Wanneer wij de zaak van een ruim standpunt bezien en in ons overzicht niet alleen den diplomaat betrekken maar ook anderen, die bij de internationale problemen geïnteresseerd zijn, dan kunnen wij in hoofdzaak vier technische methoden in de diplomatie onderscheiden.

In de eerste plaats is er de techniek der routine. Haar aanhangers vervallen in twee categorieën, die uiterlijk verschillen, maar in beginsel aan elkander gelijk zijn. Er zijn er, die in ontelbare diplomatieke zendingen en consulaten over de heele wereld iederen dag een portie kleine diensten volbrengen en dat dikwijls goed en met nauwgezetheid doen. Er zijn er ook, en wel gewoonlijk op hooge posten, die zich met geheel hun hart wijden aan de oplossing van de grotere diplomatieke problemen, maar die, kwalitatief gesproken, niet meer bereiken dan de eerste groep. In beide groepen dezelfde angstvallige eerbied voor de traditioneele procedures, dezelfde schroom om door te dringen tot onder de oppervlakte der problemen, dezelfde instinctieve vrees voor al wat nieuws.

Zeer verschillend van de techniek der routine is die van den idealist. Ook hierbij is onderscheid. Uitgaande van de premisse, dat de dingen inderdaad heel verkeerd gaan en dat daarom fundamenteele veranderingen aan de orde zijn, verklaart de eene groep idealisten zich voor veranderingen, zoo globaal, en gegrond op zulk een optimistischen kijk op de menschelijke natuur, en bovendien zoozeer in tegenspraak met de lessen der geschiedenis, dat de onmogelijkheid om ze in toepassing te brengen voor een ieder duidelijk is. Een andere groep schrijft aan de eene of andere speciale en dikwijls heel goed te verwezenlijken verandering een hooge hervormende waarde toe, die zij onmogelijk hebben kan. Beide manifestaties van de idealistische techniek zijn in het bijzonder karakteristiek voor de Vereenigde Staten. De reden ligt voor de hand. In dat uitgestrekte land, dat aan twee zijden aan den oceaan ligt en dat in het noorden aan Canada en in het zuiden aan Mexico grenst, kent men niet dat nederdrukkende gevoel en die belemmende vreesachtigheid, die het den idealist in Europa zoo bijzonder moeilijk maakt, zich met de internationale verhoudingen

te gaan bezig houden. Dat is de reden, waarom het idealisme der Amerikanen grootendeels in het buitenland zoo verkeerd begrepen wordt en waarom het zoo dikwijls in gebreke blijft, de beoogde resultaten te bereiken; dat is ook de reden, waarom de Amerikanen, bij wijze van verdedigingsreactie, zoo licht geneigd zijn, om aan de Europeanen een grooter aandeel toe te schrijven dan hun toekomt in het kwaad, dat aan de dingen ten grondslag ligt, en in de neiging tot intrige.

Weer een andere manier van aanvangen van de internationale aangelegenheden — de economische — is eveneens speciaal heeft van Amerikaansch en niemand, die enig begrip heeft van de tegenwoordige wereldproblemen, zal de betrekkelijke waarde ervan betwisten. Alleen wanneer de betekenis van den economischen factor zoo ver reikt, dat hij practisch alles gaat beheerschen, wordt die manier gevaarlijk. Bij de Amerikanen gaat het echter vanzelf dien kant uit. Zitten die met het eene of andere vraagstuk van binnenlandsche politiek verlegen, dan zeggen zij dikwijls (of plachten zij althans te zeggen) dat zij alleen noodig hebben „een bekwamen praktischen zakenman“. Evenzoo hebben zij de neiging om de belangrijkheid van economische en financieele factoren in de internationale betrekkingen te overschatten.

De techniek, die in internationale zaken zich aan het recht houdt, heeft vele uitstekende vertegenwoordigers gehad. Specialisten in het internationaal recht en rechtsgeleerden hebben tal van hooge posten bekleed en in de wereldpolitiek verschillende rollen gespeeld, somtijds als adviseurs, dikwijls, speciaal in de Vereenigde Staten, met bevoegdheid tot het nemen van beslissingen. Men kan gerust zeggen, dat het over het algemeen degenen, die deze techniek hebben aanvaard, veelal geneigd zijn, de internationale betrekkingen meer te zien als contrasten en juridische constructies dan als gegrond op beginselen en realiteit. Hun voornaamste middelen zijn geweest: betoog, epliek en beroep op het gezond verstand. Maar net is duidelijk, dat deze werkwijze slechts een betrekkelijk klein gebied bestrijkt.

Indien we nu in onze gedachte het beeld van de internationale betrekkingen, zooals die tegenwoordig zijn, beschouwen in verband met de vier voornaamste technische methoden, volgens welke zij worden behandeld, dan krijgen wij iets onstelends te zien. Geen enkele van die technische methoden brengt hen, die ze toepassen, in directe aanraking met of geeft hun eenige zeggingschap van betekenis over de krachten, die tegenwoordig feitelijk de internationale betrekkingen beheerschen.

De man van de techniek der routine of traditie stelt in die krachten geen belang; hij doet iederen dag wat zijn hand vindt om te doen en werpt geen vragen op. De idealist gaat op in zijn weidsche droomen of wordt door zijn lievelingspanaceetjes in beslag genomen. De econoom heeft voor niets anders oor dan voor de economie, en de man van het internationaal recht is verontwaardigd en verbijsterd, wanneer zijn verdragen geschonden worden en men met zijn argumenten den spot drijft. Wij verkeerden ongeveer in dezelfde positie als de arts, voordat de bacteriologie een erkende tak van de geneeskunde was. Wij kunnen ons geen goede voorstelling maken van het wezen der ziekte en weten niet, hoe zij ontstaat en hoe zij wordt overgebracht. Het gevolg is, dat wij slechts symptomen behandelen.

Om invloed uit te oefenen op de krachten, waaruit tegenwoordig de betrekkingen tusschen de staten voortkomen, moeten wij ons afwenden van het meereendeel dergenen, die van dag tot dag die betrekkingen behandelen langs den zoogenaamd practischen weg, en moeten wij onze aandacht vestigen op de schepers van ideeën en op hen, die deze ideeën kunnen vastleggen door middel van de emotioneele ontboezemingen, welke noodig zijn om ze in wijden kring ingang te doen vinden. Met andere woorden, wij moeten ons wenden tot den onderwijzer in de lagere school, den professor in de geschiedenis, den uitgever van de courant en den journalist, den bioscoop-directeur en tot hem, die bepaalde theorieën over karakter en werkzaamheid van den staat tot het volk brengt. En bij het raadplegen van die allen moeten wij de hulp inroepen van den socioloog, den psycholoog en den psychiater. Deze specialisten hebben in de laatste jaren veel bijgedragen tot vermeerdering van onze kennis van de normale zoowel als van de abnormale gedragingen van groepen en personen. Ten einde een meer hoopvolle en met de werkelijkheid rekening houdende manier van aanvangen van de internationale betrekkingen te helpen ontdekken, zouden wij hun medewerking moeten vragen voor het bestudeeren van het vraagstuk volgens ongeveer de volgende lijnen:

Aan zich zelf overgelaten houdt de doorsnee-mensch in een normaal land zich in hoofdzaak bezig met de zorg voor het onderhouden van zich zelf en van zijn gezin en voor het verwerven van de achting van zijn omgeving. Het buitenland speelt gewoonlijk maar een kleine rol in zijn gedachten en nog minder in zijn gevoelens even. Vreemdelingen zijn vage wezens, vermoedelijk eenigszins minderwaardig, maar in ieder geval ver weg. Aan den

anderen kant hebben wij den regeering, die onder bepaalde omstandigheden allerlei gecompliceerde internationale schema's voor zich ziet, gewoonlijk aangeruid met den verzamelnaam „buitenlandsch politiek" en verpersoonlijkt in verklaringen, dat een of ander land dit wenscht of dat kwalijk neemt. Waarin bestaat dan eigenlijk de verwantschap tusschen de vredeslievende gevoelens van den gemiddelden mensch (of althans zijn onverschilligheid voor avontuurlijke nationale plannen) en de agressieve buitenlandsche politiek van de regeering, aan welke hij trouw verschuldigd is? Wat gebeurt er tusschen deze twee polen, en hoe komt dat?

Achter de aan de oppervlakte liggende verschillen van ras en nationaliteit liggen natuurlijk nog een menigte andere verschillende, in den loop der eeuwen ontstaan door omgeving en traditie. Welk karakter hebben die verschillen en hoever strekt hun werking zich uit. Zouden zij naar aard en grootte anders zijn dan de verschillen tusschen de bewoners van een en hetzelfde land? Hoe komt het dat zij er pathologisch gaan uitzien en hoe kunnen zij binnen redelijke grenzen worden gehouden? Zijn zij verenigbaar met een super-nationaal ideaal? Het soort onderzoek, waarvoor deze eenvoudige vragen de richting aangeven, verdient met ernst ter hand genomen te worden. Het mag niet onmogelijk zijn te geraken tot een wederzijdsch verdragen, zelfs tot eenig werkelijk begrijpen en waardeeren, van de aangeduide verschillen. Met andere woorden: zouden wij niet, rustig en welbewust onzen eigen weg gaande, kunnen leeren, er vrede mede te hebben, dat andere volken andere wegen gaan? Wat kunnen wij doen, om de opvatting te doen verdwijnen als zouden menschen van ons eigen slag goed, maar menschen van een ander slag om de eene of andere reden minderwaardig zijn? Zouden op school de lessen in geschiedenis niet zoo gegeven kunnen worden, dat zij een grondslag leveren niet alleen maar voor een behoorlijken kijk op het eigen land, maar evenzeer voor eerbiediging van andere landen?

Wij hooren voortdurend spreken over nationale eer en nationaal prestige. Wat bedoelt men

eigenlijk met die begrippen? Wie stelt op een bepaald oogenblik den inhoud ervan vast? Hoe wordt hun definitie verkregen en op welke manier wordt die aannemelijk gemaakt?

Maar zelfs met uitgebreide en nauwkeurige bekendheid met de krachten, die in onze dagen de internationale betrekkingen beheerschen, zouden wij niet kunnen volstaan. Zijn de socioloog, de psycholoog en de psychiater bij hun onderzoek naar den aard van het door ons opgeworpen vraagstuk wat wijzer geworden, dan moeten wij ons wenden tot den filosoof, om van de nieuw verworven kennis een samenhangend geheel te maken en ons een nieuwen waardeeringsmaatstaf te verschaffen. Het is niet een penacee, waaraan wij behoefte hebben en waarnaar wij zoeken, niet nog weer een ander van die soort programma's, die juist door hun nauwkeurigheid en hun volledigheid ons van de wijs brengen, maar meer een nieuwen filosofischen kijk op de internationale betrekkingen, die de individuen, al of niet in een ambtelijke positie, er toe zal aansporen, over die betrekkingen meer actief en onbevooroordeeld, minder formeel en van meer menschlievend standpunt te gaan naderken.

Met betrekking tot de momenteele problemen, waarvoor de moderne diplomaat komt te staan is er niets academisch gelegen in de vraag: „Kan de diplomatie resultaten bereiken?" Het antwoord op deze vraag luidt: „Neen", zoolang de diplomatie blijft staan op haar traditioneel standpunt en vasthoudt aan haar traditioneele werkwijzen. „Ja", indien zij zonder schroom de krachten wil gaan begrijpen en de menschelijke oorzaken wil gaan onderzoeken, die in onze dagen de internationale betrekkingen in werkelijkheid bepalen. „Ja", indien zij met hart en ziel een antwoord tracht te vinden op de onlangs door H. G. opgeworpen: Is er niet een ruimer, een meer algemeene opvatting van het begrip menschelijke beschaving, een, waarop hij meer nadruk kunnen leggen en die wij vollediger in toepassing kunnen brengen dan met dat begrip tegenwoordig geschiedt, opdat voorkomen worde, dat het idiote en onnodige spel van nationale antagonismen ten slotte uitloopt op oorlog en mogelijk op vernietiging van de beschaving?"



De normale mensch.

De geneeskunde houdt zich gewoonlijk slechts met den zieke bezig.

Als iemand die zich gezond voelt een dokter gaat opzoeken, heeft deze, waar weinig belangstelling voor hem en zendt hem terug naar het leven, dat zich er trouwens mede belast hem opnieuw, maar dan als zieke, naar den geneesheer te sturen. Een groot schrijver heeft op grond hiervan eens de stelling geponoerd, dat een gezond mensch een zieke is, die zijn ziekte negeert. In laatste instantie uit ziekte zich slechts door haar tegenstelling met gezondheid.

De medische wetenschap heeft echter als gevolg van haar gestadig zich uitbreidende studie der ziekte nimmer den tijd gehad, een definitie op te stellen voor gezondheid, haar grondslag, haar uitgangspunt. Niettemin is zij in het diepst van haar hart steeds door den wensch ernaar bezield geweest en naast hun studie der pathologie en therapie hebben tal van groote geesten al pogingen gedaan om te komen tot een analytische of synthetische studie of classificatie van gezonde menschen.

In de 19e eeuw nam de belangstelling voor het gestel een groote vlucht. Speciale methoden, zooals de phrenologie (schedelleer), werden ontworpen teneinde het individu te leeren kennen. Krankzinnigenartsen en psychologen perfectioneerden hun karakteranalyses. De biologie begon de persoonlijkheid op basis van het verschil in temperament te definieeren en anderzijds kwam men hier de ontwikkeling der anthropologische wetenschappen tot een bevredigende synthese der menschelijke categorieën. Men had namelijk direct begrepen, dat iemand op zeer verschillende manieren normaal kan zijn, op grond van ras, sexe, leeftijd, erfelijkheid.

Maar het streven waarop in wezen het meereeddeel dezer onderzoekingen beruiste is niet in de gewone leerstof tot uiting gekomen. De werken over den normalen mensch vindt men niet terug in de gewone pathologie noch zelfs in de physiologie, welker mechanisme men met den dag beter leert kennen.

In onzen tijd heeft men onderzoek van candidaten voor diverse carrières en in het bijzonder voor militaire loopbaan zich zeer ontwikkeld, doch uitsluitend voor praktische doeleinden en zonder dat het van groot nut is voor de wetenschap omtrent den normalen mensch, aangezien noch de

de methode van deze onderzoekingen nauwkeurig is vastgesteld, noch de resultaten getoetst worden aan nauwkeurig gegevens; noch de examenmethoden noch de wijze waarop de verkregen antwoorden op wetenschappelijke wijze gebruikt worden, staan vast.

Niettemin is een synthese zeer gewensch. De eerste jaren van ons leven zijn vol constateeringen aangaande onze gezondheid. Maar het blijven alleen staande waarnemingen zonder eenig onderling verband en zonder dat men er eenige algeeme conclusie uit kan trekken, die to, heil zou kunnen strekken van het feitelijke welzijn van den onderzochte en van zijn toekomstige gezondheid. Echter zou men dit controlewerk kennen bezigen voor het aanleggen van dossiers, die niet slechts voor de betrokken individuen van nut zouden wezen, doch ook voor de wetenschap omtrent den normalen mensch en voor het opstellen van een definitie voor ziekte en gezondheid.

Wat is een normaal mensch ?

Bij de beantwoording van deze vraag gaat het niet enkel om uiterlijke lichaamsvormen, de factoren die onze verrichtingen, onze gezondheid en onzen levensduur bepalen, zijn ingewikkelder van aard. Men kan ze groepeeren in innerlijke factoren - in welke groep de erfelijke eigenschappen overheerschen - en in uiterlijke factoren, zijnde de de invloeden van het milieu en van de erven uitgaande reacties, daar de mensch als eenheid nu eenmaal niet van zijn omgeving gescheiden kan worden.

Men dient er zich echter wel van te onthouden, aan deze factoren die toe te voegen, welke zuiver toevallig en niet constructief zijn, zooals klimaat, woonplaats, beroep, een tijdstip: Aan deze factoren kan niemand toevallig onderworpen zijn of er zich aan onttrokken hebben, zonder dat de grondslag van zijn wezen erdoor verandert.

Als een scheikundige een lichaam wil definieeren, stelt hij er den moleculairen bouw van vast. Als een ingenieur de werking van een mechanisch organisme wil leeren kennen, werkt hij er een formule voor uit, die afdoende kan zijn. Als een vee fokker een paard of een hond wil klassificeeren, dan vergelijkt hij de eigenschappen van zulk een dier met zekere standaard-eigenschappen en constateert daarbij verschillen of overeenkomsten. Wij mogen hopen, dat het ook ten opzichte van den mensch zal gelukken, zich een zoo nauw-

keurige kennis eigen te maken, wat wij den mensch als het ware van een etiket kunnen voorzien, hem kunnen onderbrengen in de categorie, waarin hij thuis behoort, kunnen nagaan op welke punten en in welke mate hij afwijkt van het normale type, welke plaats in de samenleving het best voor hem geschikt is, hoe zijn fysieke en moreele hygiene behoort te zijn, in welke opzichten men hem moet corrigeren, hoe hij zich bij ziekte zal gedragen.

Wil men het individu en de samenleving deze eminente diensten bewijzen, dan moet men allereerst de eigenschappen van den normalen mensch kenne, die men als zijn constanten en zijn variabelen zou kunnen bestempelen en in welke mate deze eigenschappen kunnen fluctueeren zonder nog uit het kader te willen vallen.

Voorloopig kan men voor den normalen mensch de volgende formule geven ;

Een normaal mensch is verzekerd van het behoud van een goede fysieke en moreele gezondheid, een bevredigende levensduur, hij is tot een gemiddelde activiteit en tot een behoorlijk sociaal rendement in staat, zijn nakomelingschap is van goede kwaliteit en tijdens ziekte zal hij zich op gunstige wijze gedragen.

Deze definitie maakt het ons mogelijk, onze studie in de volgende onderwerpen te spitsen :

De morphologie, die betrekking heeft op de

studie der uiterlijke vormen, van het skelet, de houding, de weeke deelen, de sexueele eigenschappen, de afscheidingen, de verhouding tusschen deze elementen en hun verband met ziekte en gezondheid. De techniek der morphologie staat tegenwoordig behoorlijk vast, evenals de classificatie der typen, waartoe deze techniek dient.

De biologie, die ten aanzien van de lichaamsvochten en hun functies dezelfde resultaten oplevert.

De endocrinologie, die het evenwicht of de storing der inwendige afscheidingen nagaat.

De psychologie, die zich met den mensch in moreel opzicht bezighoudt, zijn abnormaliteiten op de juiste waarde schat, bijvoorbeeld de speciaal ontwikkelde begaafdheid van het artistieke genie, die zoovel vruchtbaar als noodlottig kunnen zijn.

De studie der organen van het verstand, der beweging en der elasticiteit van weefsel en organen.

Het klinisch onderzoek.

Het nagaan der erfelijke eigenschappen.

Op grond van deze diverse gegevens zal men tot een bepaling kunnen komen. De onderscheiden eigenschappen zullen harmonisch of onharmonisch blijken te zijn, er zal samenwerking of antagonisme tusschen bestaan. De kennis van hun onderlinge reacties zal het beeld van het individu vormen.

Londens vermaken.

Sinds den oorlog en zijn cosmopolitische gevolgen is Londen gekomen in de voorste rij der steden, waar de menschen afleiding zoeken en vinden. Deze tendenz verminderde tusschen 1925 en 1931, maar na de depreciatie van het pond sterling is Londen bijna met één sprong de vroolijkste, voorspoedigste en de meeste afleiding biedende hoofdstad van de oude wereld geworden. Gedurende geheel de economische crisis was Londen het minst getroffen gebied; de rijkste menschengroep van geheel Europa woont er.

De „natie van winkeliers" heeft een metropolis van winkels, want naar Londen komen niet alleen de tien miljoenen, die in zijn centrum en omgeving wonen, maar, als gevolg van de opkomst der autobussen en snelle treinen met speciale lage tarieven voor dagretours of week-ends, ook een

groot aantal menschen uit de provincie. Zij allen komen om te koopen, goederen of afleiding; in winter en zomer, behalve misschien in de honds-dagen, zijn de Londensche winkels, markten, theaters, sportvelden, tentoonstellingen, musea, historische plekjes, hotels en restaurants vol menschen, die het kunnen doen, en nu afleiding zoeken of verrijking van kennis.

Maar Londens vermaken zijn er niet alleen voor de welgestelden, onder de andere hoofdsteden biedt misschien alleen New York zooveel om zoo velerlei goedkoop vermaak voor de armste leden der gemeenschap. Londens voetbalvelden, bioscopen, banen voor honden- en paardenrennen, boksringen, variété-theaters, zwembaden, parken, musea en goedkoop vervoer te water en te land, regelrecht naar zee, bieden den armeren burger

veel voor weinig geld. Ook moet men de alomtegenwoordige kroeg („pub”) niet vergeten, het eertijds schamele, maar verouderde en nog steeds verbeterende Engelsche substituaat voor het continentale café. In groote deelen van de hoofdstad blijft zij het voornaamste brandpunt der gezelligheid voor de armen.

Menschen van het vasteland willen altijd weten waarom de Engelsche conversatie eeuwig over het weer gaat. Deze weer-gepeligheid heeft tot gevolg, dat het vermaak in Londen sterker dan waar ook, in tweeën wordt gesplitst. Als zeven maanden van het jaar bijna zeker mist, sneeuw, hagel en regen en vorst opleveren en het in drie van de overige vijf onafgebroken kan regenen, dan wordt het begrijpelijk, waarom in Londen de overdekte gelegenheden voor sport en vermaak overheerschen. Voor de deelnemers aan wedstrijden buiten is regen geen groote handicap. Maar Londen is een stad van toeschouwers en in den regen kan men niet kijken. Daarom ontplooit zich het Londensche vermaak vooral binnenshuis, in winkels, clubs, particuliere huizen (met grotere kamers dan op het vasteland), theaters, danszalen en nachtclubs, in concertzalen en tentoonstellingen. Laatsgenoemde zijn bij den Londenaar zeer geliefd, een traditie, die misschien is ontstaan door de groote tentoonstelling van 1851.

De midzomer-vermaken: de rivier op en af, naar zee of naar buiten, cricket, tennis, zwemmen, etc. zijn zeer populair. Ieder week-end zijn de stations op alle vertrekpunten overvol. In den zomer moeten wedstrijden dikwijls door den regen worden gestaakt; het gevolg is, dat vele normale winter-vermaken den geheelen zomer voortduren. Het is een algemeen gezegde, dat de voetbalwedstrijden in Mei eindigen en in Augustus weer beginnen; de theaters, vooral de bioscopen, nachtclubs en danszalen trekken tot midden Juli veel publiek.

Londens beste, bijna unieke brandpunten van afleiding zijn de winkels en de andere plaatsen, waar goederen van allerlei aard liggen ten toon gesteld. In geen andere Europeesche hoofdstad hebben de groote winkels een zoo ruime collectie waren tegen lage en hooge prijzen, zulke groote staten van bewakende en onvermoedbare verkoopers en verkoopers, die prettig met het publiek weten om te gaan, zulke imposante gebouwen. Ge kunt, zoo zegt men, in een geweldig Londensch warenhuis zoowel een olifant als een stoomjacht koopen. Er is zeker wel een half dozijn winkels, in vergelijking waarmede die van Berlijn, Parijs of Wenen — de drie andere groote winkelcentra in Europa-

provinciaal lijken.

De Londenaar, die een rekeningcourant heeft met zoon winkel, behoeft niet veel meer te doen dan telefoneren, want de kostbare reputatie van den winkel is van dien aard, dat de geringste onheuschheid of fout reeds groote schade kan doen. Londenaars van alle standen doen mee aan de natuurlijke verrichting eener natie van winkel en van dien aard, dat de geringste onheuschheid of fout reeds groote schade kan doen. Londenaars van alle standen doen mee aan de natuurlijke verrichting eener natie van winkeliers: winkelen. Bond Street is thans een winkel-cartel, waar de uitzonderlijkste dingen te kijk liggen; maar als ge naar een zaak van Woolworth of Marks & Spencer gaat, of Zondagmorgen wandelt naar de Caledonian Market of naar Petticoat Lane, zult ge zien hoe rijken en armen gelijkelijk genieten van het winkelen.

De Londensche markten hebben zich van de Romeinsche tijden af, toen het Forum op den hoek van Leadenhall Street en Gracechurch Street in de City stond, tot op heden toe gestadig westwaarts bewogen. Nog slechts vijftig jaar geleden bevonden de groote winkels zich aan het Strand en High Holborn. Thans bevinden zij zich in Oxford Street en Piccadilly; Regent Street is nu een groot winkelcentrum in Empire-stijl en de oude straten en pleinen van Mayfair zijn veroverd door deftige winkels voor kleding, schoenen en lingeerie, door confiseurs en zelfs door hotels en étageswoningen. De vloed van groote winkel en de uitbreiding der winkelstraten bewijzen, hoezeer Londenaars en anderen het winkelvermaak beminnen.

Het lijkt alsof Londen's winters en 's avonds en op den spreekwoordelijken Londenschen Zondag den bezoeker weinig biedt in vergelijking met Parijs, Wenen, Budapest en Rome. Doch dit is een oppervlakkige illusie. Zoowel op Zondag als op winteravonden heeft Londen een keur van aantrekkelijkheden. Er is weliswaar geen werkelijke staatsopera en wat er is is middelmatig en bovendien, zoowel voor den vreemdeling als voor de meeste Londenaars, buitengewoon kostbaar. Maar er is wel een opera in het Engelsch en bijna het geheele jaar door kan men Shakespeare zien in Old Vic of Sadler's Wells, Londens klassieke schouwburgen, waar de opvoeringen opmerkelijk goed zijn. In minstens een West End theater kan men eveneens Shakespeare zien; het Britsche toneelspel in de Kluchten en spannende stukken, waarin het Londensche toneel zoo sterk is, kan eerste klas genoemd worden; het aantal concerten is in Londen waarschijnlijk grooter dan in eenige andere hoofdstad.

Dit jaar is er een begin mee gemaakt, de vele musea tot acht uur 's avonds open te stellen. Londen heeft een museum voor alles en bijzonder mooie ook. Techniek, natuurlijke historie, kunsten, koloniale en imperieele onderwerpen, leger en vloot, voor alles zijn afzonderlijke musea; en het geweldige Britsche Museum met zijn monumentale leeszaal (de geboorteplek van Marx' Het Kapitaal) vereischt wel een studie van dagen weken.

Londens cosmopolitisme komt tot uiting in zijn wijken en haar restaurants. Soho is het Quarter Latin; Seven Dials het negertehuis; in Limehouse vindt men de Chinese, Hindoesche en andere Oostersche volken; Clerkenwell is het gebied der Italianen; West End is het domein der rijken; in ieder gebied kan de bezoeker de typen en het leven gaan bestudeeren. Al deze wijken hebben haar eigen soort nachtclub, danszaal, bioscoop en winkels; het verschil in prijs tusschen de eene wijk en de andere is enorm.

Londen heeft zijn panorama's: het uitzicht van St. Paul's of van het Monument, van de brug in St. James' Park, van Hampstead, Primrose Hill, Richmond Hill; het publiek kan gaan kijken naar de „trooping of the colour", naar het aflossen van de wacht; Hampton Court is er met zijn paleis en zijn tuinen; op Zondagmorgen is er het publiek in Rotten Row, deftig en minder deftig; de wemeling van kleuren en kinderkreten bij den Rondenvijver in Kensington Gardens, of in de Zoo; de botanische tuinen in Kew, het historisch juweeltje van Londen: de Tower; de eveneens historische Temple, de Law Courts en Inns en voorts in de city Guild Hall, Mansion House, St. Paul's en St. Bartholomew. Dan zijn er de populaire kijkspelen: de Horse Guards, de Lord Mayor's Show in November, de paleizen, de bootrace in Maart, de circusen, de verschillende tentoonstellingen op commercieel gebied.

Voor Londensche types en typische kijkjes moet men naar de groote markten gaan: Billingsgate (met zijn onverstaanbaar vischdragers-taaltje), Covent Garden met zijn vruchten, groenten en bloemenmarkt om vier uur op een zomermor-

gen, als de dragers versche producten uit de geheele wereld aanvoeren over het zeventiende-eeuwsche plein; Smithfield en Leadenhall, vanwaar vleesch en gevogelte voor Londens millioenen worden verzonden, Mincing Lane en Trogmorton Street.

Naar buiten de stad gaat de Londenaar eigenlijk alleen 's zomers, de rivier af naar de zee, de rivier op door tallooze sluizen tot Oxford toe; naar de bosschen van Surrey en Essex, de boomgaarden van Kent, de Chiltern heuvels en zuidwaarts naar de zee te Brighton. Voor een paar shilling kan de Londenaar zich ieder zomersch week-end begeven waarheen hij wil, per trein, autobus of coach. In den zomer trekt het cricket-spel' duizenden naar den Oval of Lords, zooals zij 's winters naar de gróte voetbalvelden gaan. In den zomer krijgt Hampstead Heath zijn eigen karakter, met zoo nu en dan een kermis, en Londen uitgestrekt aan uw voeten.

Deze opsomming van Londens vermaken mag niet besloten worden zonder vermelding van twee dingen: het huis en de club. De Londenaar is evenals alle Engelschen in zijn persoonlijk leven conservatief. Hij — en zijn vrouw natuurlijk — maakt van de woning wat hij kan: thuis onttrekt hij zich aan het publiek en in de club aan de familie. Londen begon met de clubs; thans is het de stad der clubs. De politieke betekenis is verminderd, maar de sociale is even groot als vroeger. Zoo is het ook met het huis, dat zoo vaak tegenover de club wordt gesteld. Des Engelschmans huiselijk leven lijkt veel op een kleiner soort club, waarin bij bepaalde gelegenheden wel eens buitenstaanders mogen komen. Of nieuwe geweldige woningblokken daarin een verandering zullen brengen is nog een vraag.

Gesloten, teruggetrokken en individualistisch. blijven de Londenaar en zijn stad toch een ongewone aantrekkingskracht uitoefenen. Voor wie weet te kiezen, biedt Londen oneindige rijkdommen in klein bestek. Levensmoe is hij, die ooit Londen moe wordt.



Een menschen - reservaat.

Verscheidene dagreizen van Johannesburg af, bijna in het midden van de Zuid-Afrikaansche hoogvlakte breidt zich een van de meest troosteloze gebieden uit, die men op aards kan vinden, de Kalahari-woestijn. In tegenstelling met andere, dergelijke, onherbergzame oorden is de streek van Kalahari door menschen bewoond. Men treft er een armzalig ras aan, dat tevens een van de interessantste is die wij kennen: de Pygmeeën van de Kalahari-woestijn. Het is nu omtrent 25 jaar geleden, dat de Zuid-Afrikaansche volkenkundige onderzoeker dr. Charles Bain dit deel van de Boerenrepubliek tot het centrum maakte van zijn studie. Al 25 jaren lang is nu deze Afrikaansche woestijn bij tussenpozen zijn tweede vaderland. In die kwart eeuw slaagde hij er in, de vriend te worden van de Pygmeeënstammen, hij leerde hun taal, maakte talloze notities over hun levenswijze kortom, deed niet anders meer dan zich in het leven dier kleine menschen indringen. Het vertrouwen, waarmede dit dwergachtig volk hem tenslotte vereerde, kent dan ook, mag men wel zeggen, geen grenzen. Zij hebben zeker nog nooit aan een vreemde zooveel van hun hebben en houden verteld, maar voor dr. Bain hadden zij bijkans geen geheimen. Zoo is de geleerde o.a. voor zichzelf tot de zekerheid gekomen, dat hij nog persoonlijk getuige zou zijn van het tragische uitsterven dezer Pygmeeën, indien er niet snel maatregelen werden genomen tot instandhouding van dit interessante ras. De kleine menschjes leden namelijk voortdurend door gebrek aan water en zout, terwijl de hoeveelheid levensmiddelen, waarover zij beschikken konden, zelfs voor dit primitieve en uiteraard weinig etende dwergvolk nog ontoereikend was. Dr. Bain constateerde bijgevolg een algemeene ondervoeding.

Verleden zomer kwam deze beschermer van het Pygmeeënvolk, na een paar jaar te zijn weg geweest, in de Kalahari-woestijn terug. Tot zijn ontzetting moest hij vaststellen, dat het nu werkelijk op een eind liep met het bestaan van dit volk van kleine menschen. Een besmettelijke ziekte had den geheelen stam tot een klein hoopje Pygmeeën teruggebracht. Hij besloot nu niet langer te dralen, de groote trom te roeren en te zien, wat hij voor de Pygmeeën kon bereiken. Hij zette een ware reddingscampagne op touw, waaraan vele geleerden, in het bijzonder ethnologen, en ook phil-

lantropen aandeel hadden. Het reddingsplan, dat men gezamenlijk opmaakte, bestond in de eerste plaats uit het doen verhuizen van de nog levende Pygmeeën naar een vruchtbare streek terzijde van de Kalahari-woestijn, welk klein paradijs men geheel ter beschikking stelde van het dwergvolk. De Zuid-Afrikaansche wetgever verklaarde vervolgens deze strook lands tot „reservaat”, op dezelfde wijze als men voor de planten- en dierenwereld hier en daar natuurparken heeft ingericht. Dr. Bain en zijn collega's zijn nu van zins, den Pygmeeën den akkerbouw bij te brengen en op deze wijze dit interessante volk voor een anders onvermijdelijken ondergang te bewaren.

Om bij het groote publiek belangstelling te wekken voor dit merkwaardige volk heeft dr. Bain onlangs een groep van 80 dwergen uit de Kalahari-woestijn naar de Britsche wereldtentoonstelling in Johannesburg doen overbrengen, waar die mannetjes en vrouwtjes zonder het zelf te weten de geschiktste propaganda ten bate van hun voortbestaan hebben gemaakt. Dit was natuurlijk ook de leidende gedachte bij dr. Bain zelf. Zijn doel kon geen ander zijn, dan door het oproepen van de belangstelling bij zooveel mogelijk blanken, zich de noodige middelen te verschaffen ter uitvoering van zijn grootsche plannen. In elk geval vormen de Pygmeeën de belangrijkste groep in de rijk geschakelde koloniale tentoonstelling te Johannesburg. Het wordt door de bezoekers op hoogen prijs gesteld, dat men de Pygmeeën geen enkelen dwang heeft opgelegd, doch hen geheel en al op het terrein der tentoonstelling laat leven volgens hun eigen primitieve zeden en gewoonten. Het publiek kan nu met eigen oogen de bevestiging zien van al hetgeen dr. Bain in den loop der jaren over de merkwaardige levenswijze van die Kalaharidwergen geschreven heeft. De van nature zoo schuw dwergmenschen hebben in hun afdeling alle schuwheid verloren, men ziet hen volkomen natuurlijk hun gang gaan, hetgeen waarschijnlijk hieruit te verklaren is, dat zij door de behandeling, welke zij genieten, te goed voelen, met een publiek te doen te hebben, dat het wel met hen meent.

De Pygmeeën reiken met hun hoofd ongeveer tot de borst van een normalen man. Als een blanke van gemiddelde lengte zijn arm opheft kan vrijwel het geheele legertje Pygmeeën er

rechtstandig onderdoor wandelen. De volwassen Pygmeëen wegen 45 à 50 kilo. Anatomisch onderzoek heeft uitgemaakt, dat een der voornaamste raskenmerken van het dwergvolkje hun zwakke ruggegraat is. Het volkomen natuurlijke, doch niettemin verrassende gevolg hiervan is, dat velen van die dwergmensen zich bij voorkeur op handen en voeten bewegen. Zij weten bij dat kruipende voorwaarts gaan enorme snelheden te bereiken. Ook als zij vechten, doen zij dit bij voorkeur op de wijze der viervoetigen. Op jacht gebruiken zij beenen en voeten met evenveel behendigheid als armen en handen. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit insecten, zoals spinnen, sprinkhanen en mieren. Ook de eieren van deze dieren verorberen zij met groote graagte. Bijzonder zijn zij in hun schik, ais zij aan den rand der woestijn een of ander verduwaald zoogdier weten te overmeesteren. Maar een dergelijk fortuintje is slechts zelden voor hem weggelegd, en zoo bestaat hun voedsel vrijwel uitsluitend uit de genoemde insecten en de eieren ervan. Vandaar trouwens de staat van voortdurende ondervoeding, waartoe zij veroordeeld schenen. Het vreeslijkste gevolg van chronisch gebrek aan voedsel is wel dit, dat de Kalahari-dwergen, wier karakter van nature allerminst ruw is, zich gedwongen zien, de helft van de kinderen, die hun geboren worden, te doodden.

De meestal goed gebouwde, doch volgens Europeesche begrippen zelden mooie, ja, meest leelij-

ke Pygmeëen-vrouwen worden door de Pygmeëen zelf des te mooier gevonden, naarmate zij dikker zijn. De huwelijken met dergelijke tonvormige vrouwtjes zijn, zoals dr. Bain opmerkte, in het algemeen het gelukkigst. Overigens is het huwelijksleven van deze in de woestijn op elkaar aangewezen Pygmeëen in het algemeen voorbeeldig. Mannen en vrouwen zijn elkander trouw en het is aandoenlijk te zien, hoe zij alles voor elkander over hebben. Hoewel dr. Bain ongeveer 25 jaar lang bij tusschenpoelen onder de Pygmeëen heeft doorgebracht, heeft hij geen voldoende verklaring kunnen vinden voor hun geheimzinnige religie. De vrome gezangen en de volkslegenden, die hij bij hen heeft gevonden, hebben dit raadsel nooit geheel voor hem opgelost. Deze moeilijkheid zal wellicht kunnen verdwijnen, zoodra het groote plan van den Zuid-Afrikaanschen geleerde en zijn vrienden werkelijkheid is geworden. Als eenmaal dat menschenreservaat niet enkel een vruchtbaar stuk grond en een aangenomen wetsartikel is, doch een groeiende en bloeiende realiteit, als m. a. w. de Kalahari-Pygmeëen zich zullen hebben aangepast aan een menschaardiger bestaan dan dat, waarin zij zooveel eeuwen op de woeste hoogvlakte van Afrika hebben verkeerd, zal men wellicht ook dieper kunnen doordringen in het religieuze leven, waarvan men nu slechts de uiterlijkheden heeft ontdekt. In elk geval zal men voorloopig dit merkwaardige volk van kleine menschen voor uitsterven hebben behoord.

De voeding van den modern mensch.

Met ongerustheid vraagt men zich af of onze beschaving zich niet op den verkeerden weg bevindt, of de kunstmatige verhoudingen van ons moderne leven niet schadelijk zijn voor onze gezondheid en ons geestelijk evenwicht, in het bijzonder als het levensmiddelen-industrie bij de tal van veranderingen welke zij de voedingsmiddelen laat ondergaan wellicht een of andere buitensporigheid begaat. Ve'e geneesheeren bevelen een terugkeer naar een eenvoudiger leefwijze aan; er zijn er zelfs, die de keuken heelemaal willen afschaffen. Sinds de ontdekking der vitamines beschuldigen

zij haar ervan, dat zij ons „dood" levensmiddelen laat eten. Charles Richet beschouwt als normale voeding die, „welke niet door ze te koken onze natuurlijke spijsen heeft veranderd, dat wil zeggen welke in overeenstemming is met onze vaderlijke organisatie."

In den onmetelijken tijd die voorafging aan de uitvindingen op landbouwgebied en van het vuur, hebben onze voorouders zich klaarblijkelijk uitsluitend gevoed met de producten welke de bodem spontaan opleverde. Nog altijd bezitten wij spijsverterings- en andere organen, die voor deze

leefwijze geschikt zijn. In dien tijd was het aantal voedingsmiddelen zeer beperkt, daar de onbebouwde grond maar zeer weinig opbracht. Wel bestaat er een groot aantal verschillende planten, waarvan er vele in meerdere of mindere mate eetbaar zijn, maar hun voedingswaarde is in calorieën uitgedrukt gewoonlijk slechts klein, aangezien het meereedeel dezer kruidachtige gewassen voor ruim 80% bestaan uit water. Daarbij komt, dat het kwantum dezer gewassen veel te gering is, dan dat een aanzienlijk aantal menschen er voldoende voedsel uit zou kunnen putten. De toeneming van het totale aantal menschen was pas mogelijk, nadat men geleerd had, op kunstmatige wijze eetbare planten te kweeken en de voedingsmiddelen met behulp van vuur te koken. Eerst door dit koken worden de zetmeelreserves verteerbaar, speciaal die welke in de korrels der graangewassen aanwezig zijn. Hieruit volgt dus, dat de mensch driekwart van zijn energie uit stijfsel kan verkrijgen.

Sindsdien heeft men een onnoemelijk aantal procédés uitgevonden door het wijzigen van samenstelling en gebruik der oorspronkelijke voedingsmiddelen.

In den modernen tijd hebben landbouw, veeteelt, vervoer, conserven- en koelhuysindustrie enorme vorderingen gemaakt, welke op de leefwijze der bevolking van grooten invloed geweest zijn. Het gebruik van kunstmeststoffen en de selectie ten aanzien van zaden en planten hebben tot gevolg gehad, dat de productie van tarwe, andere granen, wijn en veevoeder meer dan verdubbeld is. Dat de uitbreiding der aardappelcultuur, een gebeurtenis van historische betekenis is geweest, is algemeen bekend. De selectie op slachtvee toegepast heeft ertoe geleid dat wij zoowel in aantal dieren als hun gewicht over veel meer vleesch beschikken dan in vroeger tijd. Aan deze zelfde selectie ten aanzien van gevogelte, gepaard met een aan stikstof rijke dierlijke voeding, hebben wij het te danken, dat onze tegenwoordige kippen 300 eieren per jaar leggen. Ook de productie onzer melkkoelen is dank zij selectie veel grooter dan voorheen en deze melk kan men thans van 500 km afstand in enkele uren naar Parijs vervoeren. Vroeger kon men de melk hoogstens over een afstand van 50 km transporteren, daar zij anders door het hotsen over de hobbelige wegen totaal bedorven zou zijn. Ook de pasteurisatie en het feit dat de melk in onzen tijd niet meer met besmet water wordt aangelengd, spelen een groote rol. Een eeuw geleden kwamen rotkoorts, thypus en dysenterie nog veelvuldig voor; in onzen tijd behoeven deze ziekten vrijwel tot het verleden. De gemiddelde levensduur

bedroeg toen omstreeks 30 jaar; in onzen tijd nadert het gemiddelde de 60 jaar.

Terwijl onze voorouders zich bij hun voeding naar het seizoen moesten richten, zich in de wintermaanden beperkingen moesten opleggen en herhaaldelijk hongersnooden moesten doorstaan, ondervindt de Westersche voedingswijze nauwelijks nog den invloed der jaargetijden. Zoowel 'szomers als 'szinters kunnen we ons tegenwoordig allerhande groente en fruit verschaffen. Zelfs op een keizerlijken dish was het voor 1809, het jaar waarin Nicolaas Appert het conserveeren uitvond, niet mogelijk tegen het einde van den winter doperwten, asperges, enz. op te dienen. Nog maar een halve eeuw geleden kon men zich midden in den winter met uitzondering van wat geheel verschrompelde appelen en peren geenerlei verscht fruit verschaffen. Ook hierin is een algeheele verandering gekomen nadat in 1876 het schip „Frigorifique” van Charles Tellier door zijn reis het bewijs leverde, dat het mogelijk was, fruit van het ene werelddeel naar het andere te vervoeren. In den tijd der diligente, ternauwernood honderd jaar geleden, was versche zeevisch iets onbekends voor ieder, die op een grooteren afstand dan 200 km van de kust woonde. De verdringing der zeilvaart door het stoomschip heeft het mogelijk gemaakt, dat alle tropische producten, zooals suiker, koffie, specerijen enz., ons in prima conditie bereiken.

Dit vluchtige beeld bewijst, hoerze de moderne voedingsindustrie zich ontwikkeld heeft. Daarbij komt, dat de democratische verdeling der rijkdommen een steeds grooter percentage der bevolkingen aan het festijn doet deelnemen. Wat is er in onzen tijd op onze tafels nog overgebleven van de natuurlijke producten, die de bodem voortbrengt?

Het antwoord hierop luidt: Vrijwel niemandal. Alle of althans bijna al onze levensmiddelen zijn in enigerlei opzicht kunstmatig van aard. Zelfs de vruchten die wij rauw nuttigen zijn anders dan die van voorheen. Zij zijn afkomstig van planten, die door selectie verkregen, gecultiveerd, geënt, gestekt zijn of een andere bewerking hebben ondergaan. Ons brood is gebakken van tarwe, die men door toevoeging van gist heeft laten rijzen; onze wijn is gegist druivensap, ons vleesch is afkomstig van geacstreerde dieren. En tenslotte hebben onze gekookte spijzen noch het uiterlijk noch den smaak der natuurlijke producten.

Derhalve eten we niets meer wat werkelijk natuurlijk is.

In het meerendeel der door het blanke ras bewoonde landen valt sinds een eeuw een aanzien-

lijke toeneming te constateeren in het verbruik van dierlijke eiwitstoffen, van vleesch, melk en eieren. Als gevolg van de gestadige ontwikkeling van techniek en productie worden tegenwoordig niet slechts de behoeften, doch tevens de grillen der verbruikers vervuld, namelijk aan een zoo groot mogelijk aantal menschen datgene te verschaffen, wat voorheen tot het terrein behoorde van een kleine minderheid rijke menschen; zoodoende verandert de leefwijze van het volk.

Welke zijn de consequenties van het een en ander?

Sommige gewoonten onzer huidige leefwijze zijn inderdaad nadeelig. Ieder kent den schadelijken invloed van alcohol en van overdadig gebruik van koffie. Maar overigens is er niets, wat zou wettigen, onze hedendaagsche levensmiddelen als schadelijk te brandmerken. Als onze huidige keuken zoo verderfelijk zou zijn, als men wel beweert, zou zij ons organisme verzwakt hebben en onze gemiddelde levensduur zou vermoedelijk korter zijn geworden. Het tegendeel is evenwel het geval. Gedurende de 19de en het begin der 20ste eeuw is de gemiddelde levensduur juist sterk gestegen, en wel met 25 jaar. Wanneer wij aannemen, dat de mensch op aarde 100.000 jaar bestaat, dan zien wij dus, dat in de laatste dezer 1.000 eeuwen zijn kansen om oud te worden bijna verdubbeld zijn en dat in die eene eeuw de vooruitgang vermoedelijk grooter is geweest dan in alle voorafgegane eeuwen. Ongetwijfeld hebben wij dit fraaie resultaat grotendeels aan den vooruitgang der hygiëne te danken, maar even zeker is het, dat de moderne keuken dezen vooruitgang niet heeft geremt.

Onze voedingswijze oefent echter niet slechts invloed uit op onze fysieke gesteldheid, doch ook op ons karakter. Zoo deelt Liebig in den 35sten van zijn nieuwe brieven over de scheikunde mede, dat de beer uit den dierentuin te Giessen

zachtaardig en kalm was, zoolang men hem met brood en groente voedde. Gaf men hem echter een paar dagen lang vleesch, dan werd hij kwaadaardig en gevaarlijk. Een bekend feit is het, vervolgt Liebigt, dat men de prikkelbaarheid van varkens door een vleeschdiët zoodanig kan opvoeren, dat zij den mensch aanvallen.

McCullum in de Vereenigde Staten en Corry Mann in Engeland hebben groepen kinderen der armenschoolen bestudeerd en daarbij de volgende feiten geconstateerd:

1. dat door aan het gebruikelijk voedsel dezer kinderen boter of bitterkers toe te voegen, zij in gewicht toenamen, evenwel zonder dat de groei van hun beenstelsel werd versneld.

2. Dat de toevoeging van een weinige afgeroomde melk tot toeneming van hun omvang en een algemeene opwekking leidde. De kinderen die dit extra-kwantum melk nuttigden, waren wakkerder en wilder dan de anderen. Derhalve moet de melk een nog onbekend element bevatten, dat in staat is de ontwikkeling van het skelet te stimuleren en een algemeene physiologische prikkeling te veroorzaken.

De ondernemendste en energiekste volken zijn alle groote liefhebbers van vleesch en melk, terwijl daarentegen de rijsteters, zooals de Chinezen en Indiërs, blijk geven van een verbazingwekkend fatalisme.

Naarmate de voeding van het Fransche volk ruimer werd, onderging het karakter een overeenkomstige verandering. De onnadenkende, beklaagenswaardige, hofhoorige der Middeleeuwen, die tevreden was met zijn roggesoep, heeft plaats gemaakt voor den beweeglijken, fieren boer of werkmans van onzen tijd, wiens disch rijker voorzien is dan die van den heer in vroeger tijden, die elken dag zijn stukje vleesch eet en die bij elken maaltijd zijn wijn en koffie drinkt.



Moderniseering der S. S. - Rijtuigen.

Uitgenoodigd door het Hoofd van de afdeling publiciteit van de S. S., den heer Monsees, hebben wij het genoegen gehad om verleden Maandag een proefrit te maken met de nieuwe S. S.-rijtuigen.

We zijn geen technici op het gebied van de rijtuigenbouw van de S. S., doch elke leek kan zien de voornaamste veranderingen die zooveel verbeteringen beteekenen.

We willen dan beginnen met te zeggen dat de nieuwe wagons prima van uitvoering zijn. Het geheel van het interieur is werkelijk magnefiek. De afwerking is werkelijk wat men noemt „af“!

De voornaamste wijzigingen omvatten het volgende: een beter ventilatie met het daaraan verbonden voordeel van het stofvrij houden van de reizigersafdeeling.

2. een verbetering van de zitplaatsen.

3. demping van het geraas, aldus een rustiger omgeving te geven aan de reizigers.

Wat de ventilatie betreft heeft de S. S. het zogenaamde drukventilatie-systeem gekozen. De buitenlucht, aangezogen door filters, waar het van stof wordt gereinigd, wordt onder een geringen overdruk in het rijtuig gebracht, waaruit het weder wordt afgezogen. Deze overdruk in het rijtuig gebracht voorkomt het binnendringen van stof door reuten e.g. Het spreekt van zelf dat voor de goede werking van het systeem de ramen en deuren gedurende den rit gesloten moeten blijven. De ramen kunnen in deze rijtuigen dan ook niet worden geopend. De deuren moeten zooveel mogelijk gesloten blijven.

In ABL 5032 (1ste en 2de klasse wagon naar oud systeem) wordt de buitenlucht door 5 ventilatoren in de A-afdeling geblazen en door exhausters in de B-afdeling afgezogen. De ventilatoren hebben een gezamenlijke capaciteit van plus minus 30 M³ per minuut, hetgeen de helft van het volume van het rijtuig beteekent.

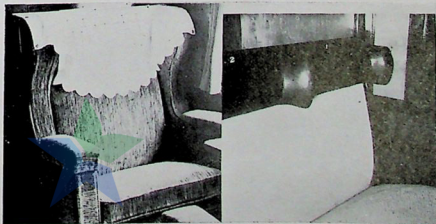
In de ABGL-rijtuigen 8010 en 8015 1ste en 2de klasse wagons met zijgang) wordt eveneens door filters gereinigde lucht door 7 fans — in elk compartiment een — in het rijtuig geblazen en via de roosters in de deuren door zuigfans in de gang afgezogen. Elke blaasfan heeft een capaciteit van plus minus 6 M³ per minuut.

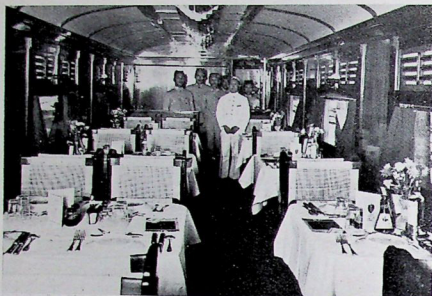
In FL 8009 (het restauratierijtuig) geschiedt het inblazen in de passagiersruimte, om in de keukenafdeeling weder uit het rijtuig te worden verwijderd.

De verbetering der zitplaatsen wordt verkregen door de zithoogte verminderen, waarbij in de eerste klasse voor de fauteuils een dubbele veerende kussen wordt gebruikt en in de tweede klasse de fauteuils kussens hebben met een enkele veering. Voor de bekleding is in de eerste klasse trijp gekozen wegens den beteren „zit“ en in de tweede klasse dichtgevlachten rottan in combinatie met kunstleer. Het losse kussen in de eerste klasse is aan een zijde met rijp, aan de andere zijde met leer bekleed.

Doordat het systeem gevolgd wordt van compartimenten zoals de internationale treinen in Europa en elders is de middengang verdwenen en

De keurige zitplaatsen der eerste en tweede klasse in de nieuwe S. S.-rijtuigen.





Het zeer smaakvol ingerichte restaurantrijtuig met overheerlijke slijzen.

is daarvoor in de plaats gekomen de zijgang. Hierdoor hebben deze nieuwe aanwinsten van de S.S. veel aan ruimte gewonnen zonder dat de wagons verbreed hoefden te worden.

Men heeft door dit systeem geen last meer van het telkens hinderlijk opengaan der deuren en het heen en weer geroep zooals we dat hebben bij het oude systeem. In de eerste klasse compartiment is ruim plaats voor vier personen, in een tweede klasse-compartiment is plaats voor twee, telkens drie tegenover drie.

Dat de S. S. met het in gebruik nemen van deze nieuwe wagons een groote stap vooruit is gegaan wat betreft het interieur der wagons behoeft geen betoog meer. De sfeer in de nieuwe wagons is niet alleen rustiger doch intiemer. Voor het reizen en familie bijvoorbeeld zijn de tegenwoordige compartimenten een zeer welkome uitvinding, menschen die op hun Honey Moon zijn kunnen in een sfeer welke in absolute harmonie is met hun psyche hun heerlijke reis maken en ook de groep der

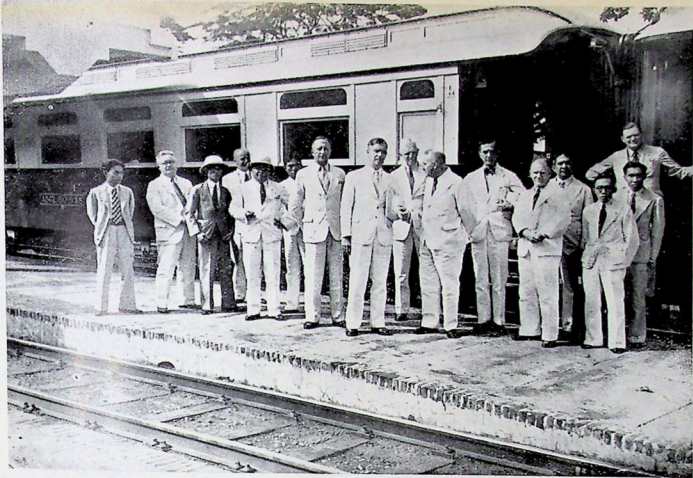
brombeeren kan door de rustiger sfeer hun leven gemakkelijker dragen! En dat alles zullen die menschen dan te danken hebben aan de onvermoeide S. S. menschen die alles in het werk stellen om het den reizigers zoo aangenaam mogelijk te maken tijdens de reis!

Ondanks het feit dat de ramen niet geopend kunnen worden kan men toch ongehinderd genieten van het voorbijgaande landschap, want de ramen zijn grooter en de hooge vensters in de zijgangen vinden wij ook een verbetering.

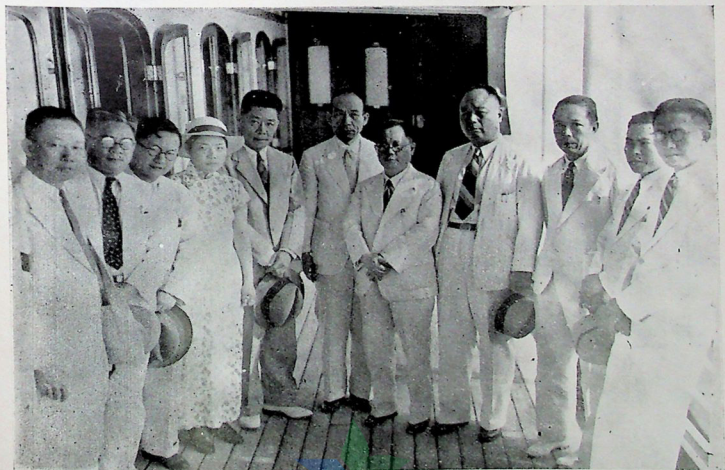
Deze algeheele metamorphose der S. S.-rijtuigen is binnen twee maanden tot stand gekomen door de heeren ir van Koningslow die kortelings in Europa het spoorwegwezen bestudeerde en ir. Loke, hoofd van de S. S.-werkplaatsen te Manggarai. Onze bewondering voor dit schoon product!

Rest ons nog onzen hartelijken dank te betuigen aan de S. S. voor de hartelijke en royale wijze waarop zij ons heeft ontvangen.

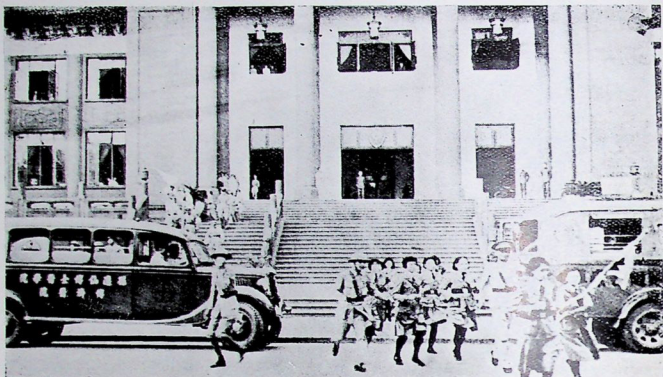




Autoriteiten, vertegenwoordigers van de S. S. en persmensen broederlijk bij elkaar.



Met de „Plancius” is hier ter stede aangekomen de heer Mr. Chao Yu, vertegenwoordiger van de Nanking regering, die naar deze streken is gezonden ter regeling van de hulpverlening ten behoeve van China. — Men ziet Mr. Chao tusschen den Consul-generaal van China en Consul Lin.



Ook de dames laten zich niet onbetuigd bij het helpen van het vaderland. Hierboven ziet men een troep verpeegsters van het Roode Kruis.



Een beeld van de Chaos veroorzaakt door China's Hartvriend.



Een troosteloos beeld van huizen die getroffen zijn door Japansche bommen.

Hoe noodig het is een ambulance naar China te sturen blijkt ten duidelijkste uit de foto's hiernaast. Manschappen van het Roode Kruis aan het werk.



Het Rijk Der Vrouw.

MINISTER MET DE MODEPORTEFEUILLE!

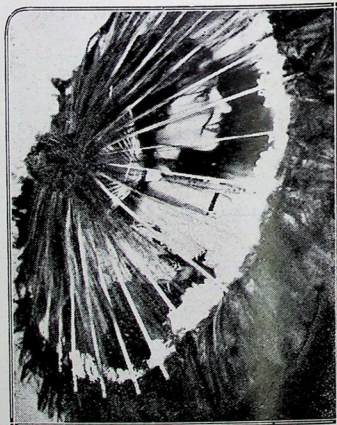
Het is een Fransche vrouw geweest, Rose Bertin genaamd, die men schertsenderwijs den titel „minister met de mode-portefeuille” schonk. Vaak bevat scherts een ondergrond van ernst en zoo was het ook in dit geval. Rose Bertin, „marchande des modes de la reine Marie-Antoinette” is in haar dagen een vrouw van belang geweest, naar wier gunst velen dongen en die niet alleen de mode-adviseuze was van de ongelukkige Marie-Antoinette, van den tijd af dat zij nog Dauphine van Franrijk was, maar ook haar vriendin en vertrouwde.

Rose Bertin begon haar loopbaan heel eenvoudig: ze was boodschappenmeisje bij een elegant modehuis te Parijs en haar hartsvriendin was in dien tijd de kleine, beeldschoone Jeanne Bécu. Waarschijnlijk stond in de sterren geschreven dat én Rose én Jeanne succesvolle vrouwen zouden worden; de laatste werd madame Dubarry, Carlyle's „roodharige heks”.

Maar ook het loopmeisje Rose was tot iets bijzonders uitverkoren. Op een keer moest zij het bruidskleed van prinses Conti thuis bezorgen. De gelukkige bruid had schik in het knappe deernis, babbelde wat met haar en beloofde naar protectie, vooral toen ze merkte dat de jonge Rose wel iets meer kon dan pakjes afleveren. Inderdaad was mlle. Bertin zeer begaafd en had een uitnemenden kijk op de details eener luxueuse mode. Haar firma begreep dat zij voor betere dingen in de wieg was gelegd en gunde haar, grootmoedig, een kans. Toen Rose haar eerste groote opdracht uit hofkringen goed had voibracht, werd ze zelfs deelgenoot, maar ze hunkerde naar zelfstandigheid en het duurde niet lang of ze durfde het aan in de Rue Saint-Honoré een mode-salon in grooten stijl te openen. Prinses Conti had woord gehouden en de dames der hofkringen bestelden haar toiletten met voorliefde bij de geestige jonge Parisienne, die zulke goede invallen had. Toen Marie-Antoinette als Dauphine uit Weenen naar Frankrijk kwam, werden de „parures”, die men de jonge vorstin schonk, bij haar aankomst op Franschen bodem ook bij Rose Bertin besteld

en dit was ongetwijfeld het beste bewijs voor haar populariteit.

Marie-Antoinette schijnt de „marchande des modes”, die haar aldus zoo ongeveer toegewezen werd, aanvankelijk met wantrouwend oog te hebben gadeslagen, maar weldra merkte zij dat met Rose Bertin te praten was. Men verweet de jonge vorstin dat haar toilet veel geld en ook heel veel tijd in beslag nam maar daartegenover staat dat zij behoorde tot die vrouwen, die zich willen kleden volgens haar eigen cachet en met persoonlijke smaak, iets wat men in onzen tijd steeds pleegt toe te juichen. Het Fransche hof vond het echter tamelijk overdreven dat de Dauphine en latere koningin na het officieele „lever”, zich des morgens met madame Bertin terugtrok en confereerde.



DE PARASOL VOOR DE FLIRT. — Op de manier waarop vroeger het kokette meisje haar waaler gebruikte, kan nu deze doorschijnende parasol, die met bloemen versierd is, dienst doen als lijst voor een schon meisjsgelaat.



Verschulving van den gepatenteerden versteller regelt de stijfheid van de pen naar Uw eigen natuurlijke schrijfwijze.

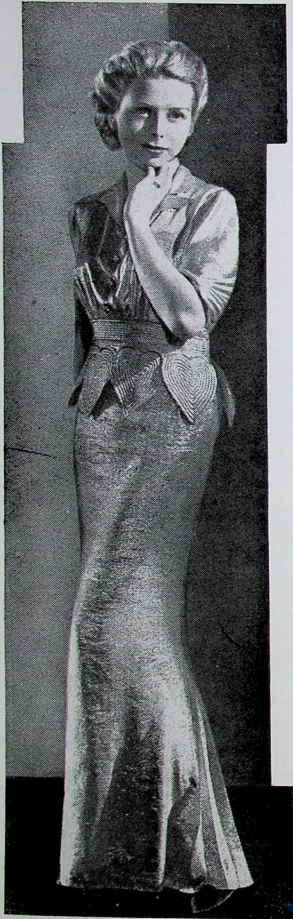
Eenzelfde formaat en toch de dubbele inhoud

De nieuwe Eversharp is een Vacuumpen, die de dubbele hoeveelheid inkt kan bevatten van elke andere vulpen met een rubber buisje. U kunt schrijven en schrijven zonder de noodzakelijkheid van steeds maar weer een dorstige pen te moeten vullen. En toch zijn de nieuwe Eversharp-modellen slanker en sierlijker dan ooit. Bovendien hebben de nieuwe Eversharps een pen, die verstelbaar is naar elke hand, een gepatenteerde automatische inktafsluiting, een vacuum-vulsysteem en een zichtbaren inktvoorraad. Probeer eens een Eversharp bij een van onze wederverkopers. Het is een prachtgeschenk zoowel voor U zelf als voor Uw vrienden.

Importeurs: L. E. TELS & Co. Handel Mij. N.V.

EVERSHARP





HARTENVROUW. — Avondjapon van goud lamé. De ceintuur is versierd met harten, eveneens vervaardigd uit lamé.

Het is waarschijnlijk dat deze bewijzen van vertrouwen madame Rose een beetje naar het hoofd stegen, althans, in haar mémoires van 1774 schreef barones Oberkirch, die te Parijs woonde, dat madame Bertin een tamelijk hoogmoedige houding tegenover haar voorname clientèle begon aan te nemen: „zij wordt omzwermd en bestormd, zij kan de ongelooflijkste prijzen bedingen voor haar creaties, maar zij behandelt de dames van den hoogsten adel met een air van goedgunstigheid, alsof ze haar de kledingstukken cadeau deed!”

Marie-Antoinette's moeder, de streng: keizerin Maria-Theresia, maakte zich dikwijls ongerust over de overgrootte luxe neigingen, die haar dochter vertoonde, omdat zij als een vooruitziende vrouw voelde, dat de gunst van het volk niet langer met de verspillers was. Maar haar vriend en raadsmann Mercy schudde het hoofd en schreef haar: „de koningin is waarlijk niet overdreven kostbaar gekleed. Komt het een enkele maal voor dan treft niet haar de schuld, maar slechts Rose Bertin, de „modiste attirée”.

Het was madame Bertin, die de zgn. Engelsche mode in Frankrijk invoerde. Men dweepte met het Engeland van het einde der 18e eeuw, waar paardenrennen werden gehouden, waar men op terrassen thee dronk uit blad dunne, kostbare Chineesche theekopjes en uitzag over groene grasgazons, welke fluweelen zachtheid het resultaat was van eeuwen zorgvuldig onderhoud. Rose Bertin zag als eerste in, dat ook de elegante Fransche vrouw gaarne de lange sleepende japonnen met de witte mantels der Engelsche ladies zouden dragen, gelijk men de kinderen begon te hullen in de vlottere pakjes, die voor de Engelsche spes patriae in zwang waren.

Aldra was het een publiek geheim, dat de koningin en de modiste niet alleen over modevraagstukken confereerden. Marie-Antoinette vertrouwde Rose Bertin vele harer moeilijkheden toe en ook de koning gedroeg zich jegens haar zeer genadig. Reed de koninklijke karos door de Rue Saint-Honoré, dan verzuimde madame Bertin niet om, aan het hoofd van de dertig naalsters, die op haar atelier werkten, op haar balkon te staan en het koninkrijk echtpaar met diepe révérences te begroeten. Toen de latere tsaar Paul I van

Rusland zich met zijn echtgenoot op doorreis te Parijs bevond, genoot Rose Bertin ook de eer voor de garde-robe der toekomstige tsarina te mogen zorgen.

Men heeft over de spilzucht van „l'Autrichienne”, zooals Marie-Antoinette in de wandeling genoemd werd, veel gezegd en geschreven; toch kan men deze vrouw niet een zekere kinderlijkheid ontzeggen. Toen zij 29 jaar oud was, zei ze tot Rose Bertin: „In November word ik dertig jaar en nu meen ik dat het tijd is om mijn kleeding te veranderen, zoodat men mij niet kan verwijten, dat ik er jonger wil uitzien dan ik inderdaad ben. Ik zal den vorm van mijn kleeren veranderen en mijn geheele uiterlijk een ernstiger karakter geven!”

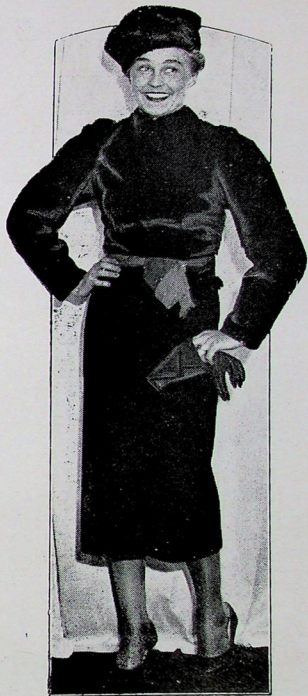
Een ernstig concurrente heeft Rose Bertin, in de jaren die nu volgden, gekregen in de schilderes Vigée-Lebrun, die niet van den pompeuzen stijl van het laatste kwart der 18e eeuw hield. In 1779 maakte zij voor het eerst een portret van de koningin, gehuld in een wijden hoepelrok met een roos in de hand. De coiffure van wit zijden gaas in de pouffe-vorm met zacht groene struisveeren gesierd, noemde madame Vigée-Lebrun „niet overdreven”, maar toch wist zij zachtkens de koningin er van te overtuigen, dat een andere stijl nl. de antieke, haar beter paste!

Maar de revolutie naderde en daarmee ook Rose Bertin's ondergang. Voor de wegbereiders der revolutie behoorde madame Bertin tot de gevaarlijkste gouddelvers uit de hofkringen en met veel anderen maakte men ook haar onschadelijk. Madame Bertin ging failliet. Maar zelfs dit laatste heeft ze in groten stijl weten te doen, waarvan ze zooveel hield. Bankroet goed! Maar dan bankroet tot een bedrag van twee miljoen Francs!

DE DICTATOR ANTOINE

Wanneer een vrouw de groote Parijsche wereld betreedt, is er een stap te doen, die beslissend schijnt, of liever min of meer symbolisch: dat is de graad van gemak waarmee zij zich bij Antoine laat kappen.

Wanneer een adellijke dame met vriendin een afspraak wil maken, wat zegt ze dan? Tot morgen bij Antoine. „Want er bestaan nuances in het bezoeken van dit huis: men onderscheidt de groep van „om den anderen dag” van die „eenmaal per week” en van de groote massa van „iedere drie



Herfensemble in Kozakkenstijl, bestaande uit een rok van zwart wollen stof, waarop een groene jumper wordt gedragen. Het jasje is van Alaska Seal evenals het bontmutsje.

weken” of „iedere maand”. Voor de geregelds cliënten vermenst het leven „chez Antoine” zich met een deel van haar dagelijksch bestaan. Prinses de Feaucigny-Lucinge, Prinses Aspasia van Griekenland, Prinses Sonja de Kapurthala, e. a. geven haar kapse! de dagelijksche zorgen zoo door den meester aanbevolen, want Antoine heeft den Parissiennes de noodzaak leeren zien het haar te verzorgen. Ik

ken vrouwen die meer uitgeven voor haar kapsel dan voor haar japonnen: zij zouden ongekleed over straat gaan, maar nooit zonder opgemaakt haar.

Dikwijls komt een dame niet alleen raad vragen over haar haar, maar ook over haar gelaststrekken.

„Chirurgisch ingrijpen gaat boven mijn kunnen, u zult een specialist in Londen moeten raadplegen.”

De neus van de cliente was te lang en de dame gaat naar Engeland om haar te laten modelleeren. Zij is teruggekomen met een korten neus: de aesthetische chirurg heeft zich een halven centimeter vergist.

De duur van een bezoek bij den kapper varieert van drie tot vijf uur, afhankelijk van de zorgen die aan de coiffure besteed moet worden. Dat wil dus zeggen dat er dames zijn die tien uur per week doorbrengen in de Rue Cambon. Zij gaan daar binnen als op een familiebezoek, ontdoen zich van mantel en hond, en werpen over haar schouders de blauwe peignoir die het uniform is van dit koninkrijk. Zij zullen daar tot 's avonds blijven, maken er telefonische afspraken, drinken er haar thee en maken van de kapperssalon een lunchroom.

Maar achter deze schoonheidsfabriek waar de charme ontstaat onder de streeling van handige vingers, is een kleine kamer die de commandotoren is van deze verschillende manipulaties, hier vertoef de dictator Antoine. Deze man met bijna zilverwit haar leeft daar in werk-tenu: hij draagt een wit wollen overhemd met liggenden doorge-



HOEDENMODE VAN DEN DAG. — Een tulbandmodel, gemaakt uit jersey stof in drie harmonieerende kleuren.

stikten kraag en marineblauw pantalon. Een gummischort beschermt hem tijdens zijn werk, dat hij verricht op waspoppen. Want hier ontwerp Antoine zijn nieuwe modellen.

„Scheppen,” zegt Antoine, die gaarne filosofeert, „is het wezenlijke van alle kunst. De kunst van het kapsel richt zich tot de vrouw, die een wezen is dat imitatje mint. Daarom zijn er zooveel onbelangrijke poppen, die niet anders wenschen dan te gelijken op de anderen van dezelfde serie. Dat geeft haar een zelfverzekerd en onderworpen air, dat de mannen behaagt. Met haar wensch ik me niet te bemoeien. Laten zij maar een kapsel dragen, dat goed houdt, onder alle omstandigheden. Ik houd er van wanneer een vrouw tot mij zegt: „Maak een kapsel voor mij. „Dat is een schepsel dat zin heeft voor persoonlijkheid en gevoel voor heerschen.”

„Ik heb een eenvoudigen smaak,” vervolgt hij „Ondanks de verhalen die over mij de ronde doen, ben ik de meest natuurlijke mensch. Mijn geliefde schotel is gekookt rundvleesch; ik drink water, en mijn Zondagsche ontspanning is tuinwerk.”

„Maar u woont in een paleis van een huis op de Avenue Kléber.”

„Een zeer eenvoudig huis, ontdaan van alle overbodige versiering. Ik leef in kale zalen, onder rustig licht. Ik slaap in een cel, op het rechte bed van den reiziger die izeren nacht vertrekt naar den dood. Want ik verafschuw divans die je een



DE TERONG BLANDA-OOGST. — De Terong Blanda, een Indische vrucht, die verleden jaar door prof. Sprenger hier te lande is geïmporteerd en op verschillende plaatsen in ons land werd uitgeplant, wordt thans geplukt. — Terong Blanda in een kas te Hoor.

gevoel geven als lag je op de pijnbank."

„U heeft om u heen een geheele organisatie."

„Ja mijn schoonheidsinstituut, de schoonheidsfabriek en mijn bioscoop."

„Een bioscoop?"

„Om het effect van mijn kapsels of het witte doek te bestudeeren, en ook voor mijzelf. Wanneer ik een entrée moet maken, b.v. op een groot bal, laat ik mij filmen, en ik kijk naar mijzelf op het scherm, om te zien of ik goed loop."

Het witte doek, de laatste metamorfose van de fontein waarin Narcissus zich spiegelde.

Ongeveer in 1905 kwam hij naar Parijs. Waar kwam hij vandaan? Uit Warschau, waar hij, zeventienjarige, het goud der Poolse kapsels opmaakte voor de mazurka- en walsbals.

„Ik was nog een kind, vertelt hij," en reeds noemde men mij den grooten Antoine."

Zijn clienten, die in Parijs geweest waren, vertelden hem van de haarkunst van Letherie. Dit prikkelde hem, hij wilde met eigen oogen zien wat die beroemde Parijzenaars wrochten. En hij gaat werken in de Rue Lafayette samen met een collega, voordat hij zich installeerde in de Rue Cambon, waar hij exentrieke stervelingen zou trekken.

Antoine's verdienste is niet gering: hij heeft een aethetica geschapen, die heerscht van San Francisco tot Moskou, in vijftig salons bediend door twee duizend dienaars van den Antoinistischen cultus, hij heeft de vrouw onderworpen aan zijn discipline, hij heeft zich een naam veroverd, hij heeft een eigen persoonlijkheid verkregen.

STRUISVOGEL-POLITIEK

Wanneer wij zoo in een bespiegelende bui eens om ons heen zien en het streven van de menschen in onze omgeving onder de loupe nemen, dan ontdekken wij maar al te vaak een verschijnsel, dat misschien komiek maar helaas ook tragisch kan aandoen, nl. het verlangen, om, het koste wat het wil, de reeds lang vervlogen jeugd vast te houden. En vooral bij de zwakke sexe komt dit veel voor. Waarom probeeren er toch zooveel vrouwen, van minstens vijftig jaar om zich belachelijk te maken en vijf en twintig te schijnen? De speciale eigenschappen van de jeugd staan ons niet meer als wij op rijperen leeftijd zijn gekomen. Dan worden er immers andere dingen van ons geëischt!

En toch zijn er honderden vrouwen (en ook mannen) die door het spook „ouder worden" worden vervolgd. Zij critiseren voortdurend hun me-



VOOR DEN WINTER. — Een kort jasje van breitschwanz en een rok afgezet met hetzelfde bont. De mof, tevens tasch en hoedje zijn ook uit breitschwanz vervaardigd.

demenschen, van wie hen maar een ding interesseert, hun leeftijd! In hun gesprekken komen zij altijd weer op hetzelfde terug: „Zij is vast al wel veertig! Ik schat hem op ongeveer vijf en veertig. Voor den oorlog had zij al een zoonnetje van acht jaar — dus zij moet minstens vijftig zijn!” enz. enz. Wat voor nut heeft nu al dat speuren naar andermans jaren? En is het werkelijk de moeite waard om er zooveel over te discussieeren? Het aantal jaren, dat men heeft geleefd, is nu eenmaal niet beslissend voor onze charme, voor de ware jeugd. Kent niet ieder van ons het soort menschen, die oud geboren schijnen te zijn, die nooit eens spontaan, vroolijk, hartelijk of wanhopig, beroofd en terneergeslagen kunnen wezen?

En zoo kent ieder evengoed de menschen, die steeds een zekere jeugd behouden, ook wanneer zij op rijperen leeftijd komen.

Waar dat van afhangt? Wel, voornamelijk van twee dingen: van onze lichamelijke gezondheid en van onze levenshouding. Het verlangen om zoo lang mogelijk zoowel den geest als het lichaam jong te houden, is niet alleen begrijpelijk, maar zelfs lofelijk. Maar het is absurd om een jong meisje te willen schijnen als men reeds lang een vrouw is! Het is dwaas en dom, om de voorbijvliegende jaren te willen negeren, om als een struisvogel den kop in het zand te steken in de kinderlijke veronderstelling, dat vader Tijd ons dan wel niet zal zien!

Waarom dat dwaze vasthouden aan een meis-

jesachtig uiterlijk en manieren? Laten we toch eens bedenken hoeveel oudere vrouw te geven heeft, door haar eigen ervaring, die misschien dikwijls met tranen en verdriet verkregen is. Wat 'n groot steun kan zoo'n vrouw door haar raad, haar sympathie zijn voor de jongere vrouwen en meisjes, die nog vaak betrekkelijk weerloos in het leven staan.

Dezer dagen ontmoetten wij een dame, behoorrende tot die categorie van ongejuukige schepsels, die zich met hand en tand verzeten tegen den naderenden ouderdom. Met een wanhopig gezicht vertrouwde zij ons toe, dat zij wel dra..... veertig jaar werd en dat zij niet wist „hoe zij het moest dragen!” Alsof die veertig jaren een onoverkomelijke ramp, een schande of een ongeluk betekenden! Wij zouden allen, die door haar eigen domme schuld zich even ongelukkig gevoelen als zij, willen toeroepen: „Wees toch verstandig en zet die belachelijke ideeën uit uw hoofd!”

Men wordt niet oud, alleen omdat men veertig jaar of ouder is en omdat men zich de jeugd voelt ontglippen. Denk liever aan al hetgeen gij voor hebt op de jongeren, aan alles waarom zij nog in lange moeilijke jaren zullen moeten worstelen: gezond verstand, het diepe begrijpen en waardeeren van anderen — in een woord: het evenwicht. Wie dit inziet, is rijker dan het onervaren kind, dat nog „het heele leven voor zich heeft” zooals het heet, maar dat ook ongewapend is tegen alle tegenslagen van dat leven!

Kort Verhaal.

Moderne Meisjes.

„Morgen mag je revanche nemen, papsel; nu heb ik geen tijd meer. Hoor Rodie eens een drukte maken”.

Lachend wuifde Betty haar vader toe, en met veerkrachtigen stap verdween ze over het zachte, groene golf-veid, in de richting van het clubhuis, waarvoor Rodie Berntrop met kleine tusschenpoozen de claxon van zijn two-seater bewerkte.

Met een zucht keek Römer zijn jongste na-

Geslagen was hij door zijn eigen dochter.

Langzaam liep hij naar het clubhuis. In de verte hoorde hij dat Rodie met bekwamen spoed verdween met een lachende, blozende Betty naast zich.

Römer opende de deur van het clubhuis. Aan een tafeltje voor een van de ramen zat oude Tom. „Hallo”, begroette deze hem.

„Hallo”, gaf Römer weinig enthousiast terug.

„Je ziet er een beetje uit het lood geslagen uit”, zei Tom.

„Ben ik ook”, bekende Römer. „Mijn jongste heeft me zooveen verslagen”.

„Betty”, vroeg Tom. „Die speelt goed”, voegde hij er aan toe.

„Ja,” zei Römer.

Vragend keek Tom naar zijn vriend.

„Ik voel me oud”, vertelde Römer, „en het lijkt toch maar zoo kort geleden, dat ze op mijn schoot klauterde en bedelde om een pop of zoo”.

„Ja”, zei oude Tom met een lachje, „kleine kinderen worden groot. Als ik jou was, zou ik haar niet aan dien wilden rakker toevertrouwen. Ik zag dat ze zooveen wgraciede met Rodie Bentröp. Die tegenwoordige jongelui gaan wel heel anders om met de meisjes dan wij vroeger. Ze hebben geen manieren! En geen ontzag voor den ouderdom ook. Ik geloof, dat ze niets en niemand respecteeren. Trouwens, de moderne meisjes zijn niet veel beter.”

„Nou, nou”, suste Römer. „Ik heb geen klagen over Betty en May”.

„En toch heb je ze opg. voed zonder eenige gezag”, troefde Tom. „Nee, dan zijn mijn dochters anders”.

Römer haalde verveld zijn schouders op. Hij zou zijn twee dochters niet graag ruilen voor die magere, uitgedroogde exemplaren van ouden Tom.

„Het komt misschien omdat hun moeder te vroeg gestorven is”, verdedigde hij zwakjes. „Ik heb mijn best gedaan! Maar ja, een man is een man! Ik vond het de beste manier om hun kameraad te zijn, en dat ben ik”, besloot Römer trots. „Kameraad” smaalde oude Tom. „Ze moeten ontzag voor je hebben!”

„Nou, ik ga maar”, zei Römer. Hij had geen zin om langer naar Tom's raad te luisteren.

Voor de club ontmoette hij May, zijn oudste.

„Zal ik je thuis brengen?” vroeg ze. „Je ziet er moe uit. Arme ouwe papse”, heeft ouwe Tom weer wijsheden tegen je zitten uitkramen? Geen wonder dat je daar beu van wordt. Stelde hij zijn vogelverschrikkers weer als voorbeeld? Ch'er up, paps! Wees maar tevreden met je twee aardige dochters, of zal ik ook wat stemmiger worden?”

En met een ondeugend gezichtje zette May het malle, kleine mutsje, dat ergens op naar achterhoofd plakte, naar voren, precies recht in het midden, en ze trachtte haar aardig, frisch rond gezicht zoo lang mogelijk uit te rekken.

„Schel uit, May”, lachte Römer. „En rij me naar huis; maar denk er om: ik wil liever nog niet dood; dus rijd een beetje kalm”.

„Goed lieverd. Kom maar naast je dochter zitten en kijk maar eens hoe snel en handig ze aan je wenschenvoldoet.”

„Niet te snel”, zei Römer nog eens; en hij keek naar de stevige meisjes handen, die het stuur omknelden, naar de brutale, blonde krulletjes, die aan alle zijden onder het onwizje mutsje vandaan sprongen en voor de tweede keer dien dag voelde hij zich oud, en hij was toch pas acht en veertig. Römer zuchtte onwillekeurig.

„Moe pap?”

„Een beetje”.

„Arme oudje, dan moet je straks maar een tukje gaan doen”, stelde May voor.

Römer leunde zwiingend achterover en trachtte voor de zooveelste maal zijn gevoelens ten opzichte van zijn beide dochters en in het bijzonder en van de moderne jonge meisjes in het algemeen. Ze hadden zoveel eigenschappen, waarmee hij zich niet kon vereenigen. Hij hield niet van hun gemis naar respect voor ouderen; hij ergerde zich aan hun luide doordringende stemmen. Hij veroordeelde hun uithuiligheid, hun vrijen omgang met jongelui. In zijn eigen jeugd was alles zoo heel anders geweest. Toen zou hij meisjes als zijn dochters unladilike genoemd hebben. En toch was hij trotsch op zijn twee sportieve, vroolijke meisjes. Hij kon ze toch niet anders voorstellen; niet bijvoorbeeld als de dochters van ouden Tom; en die waren toch eigenlijk meer gelijk aan de meisjes uit zijn eigen jeugd. Maar dan aan die, die bleven zitten, dacht Römer met een klein lachje.

Met een schok stond de auto plotseling stil. May sprong uit den wagen, gooidde het portier nonchalant achter zich toe, en liep met lichten tred de stoep op.

Römer kwam langzaam achter haar aan.

Juist toen ze de hal door gingen, beide de telefoon; nog voordat Römer die kon bereiken, had May den hoorn al in haar hand.

Ze luisterde. „O, voor jou, pap,” zei ze onverschillig; en ze gaf hem over aan Römer. Toen snelde ze de trap op om zich voor de lunch te kleeden.

Vijf minuten duurde het gesprek van Römer; toen legde hij den hoorn op den haak, wreef nadenkend over zijn voorhoofd en begaf zich naar zijn kamer.

Aan de lunch klaterden de stemmen van May en Betty vroolijk op. Rodie, die was blijven eten, schetterde er tusschen door.

Römer moest het erkennen. Erg intelligent was de conversatie niet. Het drietal sprak als het ware een andere taal dan hij.

Ze gingen uit dien middag, maakte hij uit hun gesprek op. Nu, des te beter, hij moest naar kantoor.

„Naar kantoor?” vroeg May, toen hij het zei; net of dat al een heel dwaas plan was. „Nu, dan zien we elkaar aan het diner. Tot straks.”

Nog nooit had Römer zijn vrouw zoo gemist als dien middag, toen hij naar huis ging.

De zaak had een flinke klap gehad. Wat moet hij zijn meisjes zeggen.....

Als Maisie nog geliefd had zou ze hem geholpen hebben. „Het is niets,” hoorde hij haar al zeggen, „dan doen we het een beetje eenvoudiger. Straks komen weer betere tijden. Hoeveel maal had ze dat vroeger niet gezegd? De jaren van tegenspoed hadden haar altijd op post gevonden; en toen de voorspoed kwam was ze reeds gestorven.

Maar wat zouden zijn beide dochters zeggen? En vertellen moest hij het hun. Op dezelfde wijze verder leven, zou niet gaan. Ze moesten hem helpen.

Römer trachtte zich gedurende het diner opgewekt voor te doen, maar hoe meer het einde naderde des te miserabeler voelde hij zich.

Zouden ze hem veroordeelen? Zouden ze hem verwijten doen, scenes maken, omdat ze het leven nu niet langer konden genieten als tot nu toe?

Römer schraapte zijn keel.

„Ik wou straks even ernstig met jullie spreken,” zei hij met een zwakke poging zijn stem gewoon te doen klinken. „Hebben jullie tijd?”

Zijn blik ging over de avondtoiletten van de beide meisjes. Ze moesten natuurlijk wel uit.

De oogen van de meisjes ontmoetten elkaar een oogenblik. Onmerkbaar knikte Betty May toe.

„Natuurlijk paps. Is het heel erg wat je ons te zeggen hebt? Je kijkt zoo angstig!” plaagde May. Is er wat met de zaak?”

Römer knikte toestemmend. „Maar hoe kom je daar zoo dadelijk op?”

„Nog al glad,” vertelde May. „We merkten dadelijk, dat er iets bijzonders was na die telefoon van vanmiddag. Zullen we er een makkelijken stoel bij nemen, paps? Dat geeft een beetje meer steun. „May lachte.”

„En is het heel erg?” wilde Betty weten, toen de koffie geserveerd was.

„Ik geloof het wel,” zei Römer.

„Natuurlijk Kersting, die je er in heeft laten vliegen,” veronderstelde May.

Römer keek verstomd.

„Jij arme, oude paps! Jij denkt ook altijd maar dat iedereen zoo eerlijk is als jezelf. Ik begrijp eigenlijk niet hoe je ooit zoo rijk geworden bent. Ik denk een beetje geluk,” zei May.

Römer keek naar de beide meisjesgezichten voor hem.

„Is Kersting er van tusschen?” vroeg May.

Römer knikte toestemmend.

„Ik vind het vreeselijk voor jullie, zei hij zacht. „En jullie vrienden, wat zullen die zeggen?”

Met een snelle beweging knielde May naast hem neer. „Arme, oude pap! Natuurlijk is het niet jouw schuld. Als die Kersting hier was, zou ik hem met plezier zijn hals omdraaien. Nu zul je weer moeten werken als een galei-slaaf!”

„Arme, oude pap,” zei Betty, terwijl zij zich op de leuning van zijn stoel zette. „Trex je er maar niets van aan, hoor. We slaan er ons best door.”

„Ja, maar ik vind het zoo naar voor jullie,” zei Römer nog eens. „Jullie zullen jullie luxe levenswijze moeten opgeven.”

„O, maak je daar maar niet zoo ongelukkig over,” zei May. „We zullen er heusch niet van dood gaan ook onze handen eens uit de mouw te steken. Weet je wat papa, ik kom bij je op kantoor. Je zult eens zien wat een goede hulp ik ben.”

„En ik zal het huishouden zoo zuinig beheeren,” zei Betty, dat we nog geld overhouden.

En de beide meisjes lachten hem opbeurend toe.

„Zoo pap, visch nu maar eerst eens uit, wat we nog bezitten, en dan zullen we met ons drieën dat zaakje wel opknappen. En als onze vrienden iets hebben te beweren..... nou, dan zijn het onze vrienden niet,” zei May minachtend.

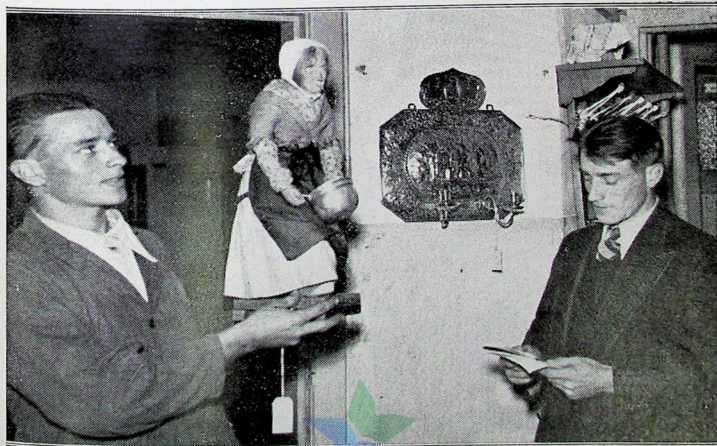
„We zullen er eindelijk eens achter komen,” zei Betty opgewekt, „wie onze vriendschap waard zijn en wie niet. Dat is tenminste een voordeel.” „En ze gaf Römer een klinkende zoen.”

„En vanavond gaan we nog fijn uit!” zei May. „Onze kaartjes zijn toch al betaald.”

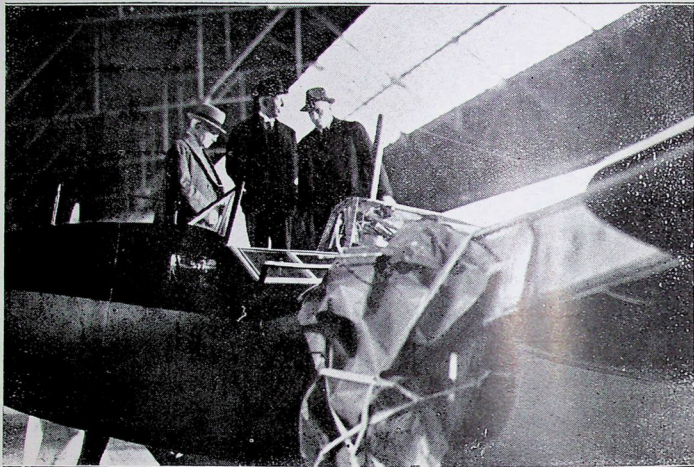




HAAR WARE AARD. — Geluidloos, vlak over den grond sluipend, gaat het roofdier, dat in de huis-kamer zoo genoeglijk en vreedzaam kan zitten spinnen, op zijn prooi af. — Het zijn de duiven van een Londensch park, waar de bloeddorstige kat het op voorzien heeft.



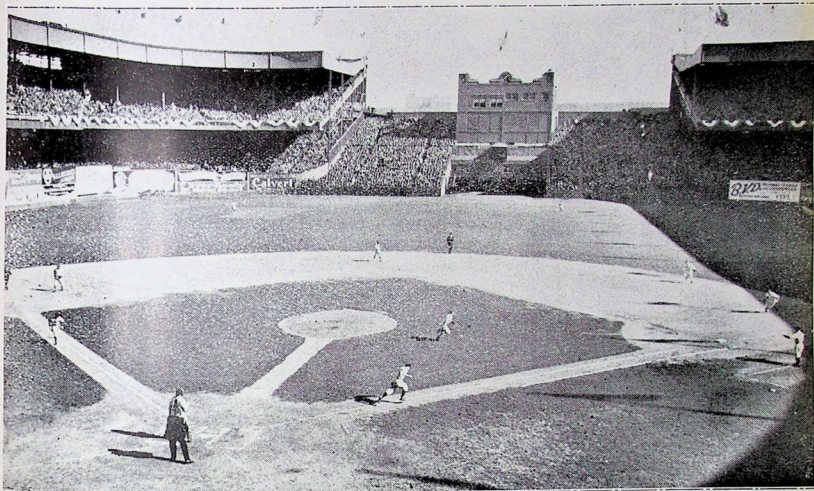
„KNIERTJE“ ONDER DEN HAMER. — In gebouw „De Tabaksplant“ aan het Rokín is een ge-deelte van den inboedel van wijlen mevrouw Esther de Boer-Van Rijk geveld. — „Kniertje“, een door de actrice destijds zelf aangekleede pop, onder den hamer.



De minister-president dr. H. Colijn en de minister van Defensie, de heer J. J. C. van Dijk, hebben een bezoek gebracht aan Schiphol, waar zij de nieuwe Fokkervliegtuigen G I en T V bezichtigden. — De beide ministers laten zich de bijzonderheden van de toestellen verklaren.



Minister Colijn laat zich inwijden in de geheimen van de stuurinrichting.



De baseball-sport geniet in de Vereenigde Staten een populariteit, die verhoudingsgewijs met die voor voetbal in Engeland en ons land kan wedijveren. Stadions, die tot 100.000 belangstellenden kunnen herbergen, zijn bij de groote wedstrijden gewoonlijk tot de laatste plaats uitverkocht en de spelers, die meereendeels professionals zijn, verdienen er fabuleuze salarissen. — Een spelmoment uit een dezer dagen gespeelde wedstrijden tusschen de New York Yankees en de New York Giants.



Op den Donderberg te Leersum heerscht koning Winter reeds, zij het dan ook in herfstig gewaad. De Nederlandsche ski-vereeniging heeft er haar cocosmatten uitgerold en met nog ietwat onwennige ski-bewegingen glijden en klimmen de cursisten den berg af en op.



De Beemster is een gelukkig land. Op verscheidene plaatsen groeien de vruchtbomen zoo maar langs den weg. Er moet bovendien wel een eerlijfe jeugd wonen, want de boomen dragen hun sappigen last in volle glorie totdat de eigenaar komt en de vruchten plukt.